

7, 8, 9, 10
5
a, b, c, d

YÖN

HAFTALIK GAZETE

98
97
94
1, 2

Dünya Yap
" "
" "
Arithmetik 41

1966

BÜYÜK KONGRESİ

İHTİLAL EKONOMİSİ

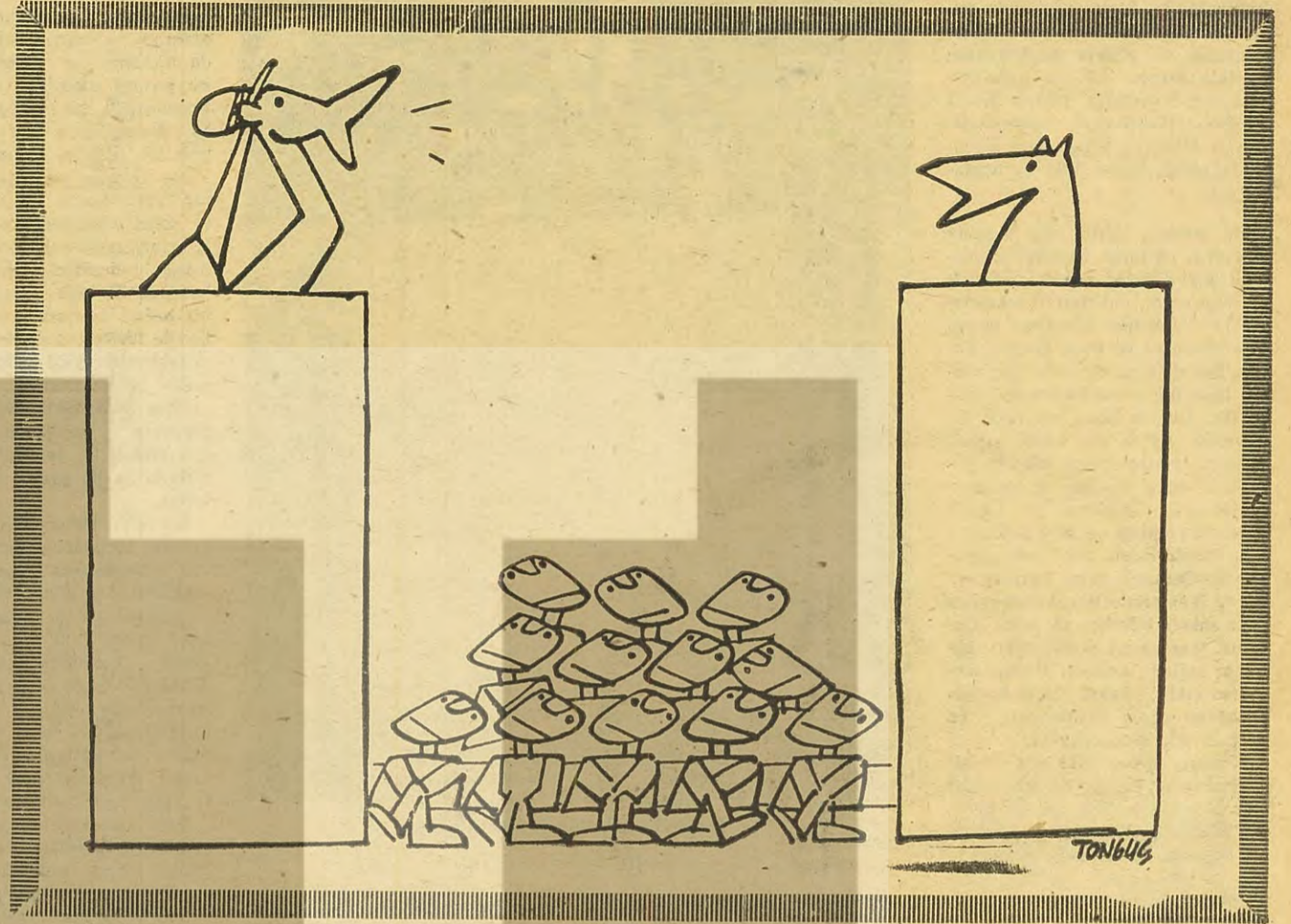
İhtilâl râfları, yine pek fazla söylenmeye başlamıştır. Sayın İnönü, mâcare hevesine kapıldığı ileri sürülen önemli bir kişinin önüne, bir siyasî bahar havası içinde, baş yetkililerin ve partilerin barajını dikme çabasıdadır. İnönü, bunda şimdiden başarıya ulaşmış sayılabilir. Zira Türkiyede henüz bir ihtilâl ortamı yoktur. Bunu anlamak için Ankara kulislerinde yıllar boyudur zaman zaman fısıldanan iddialı söylentiler yerine, ekonomik barometreye şöyle bir göz atmak daha isabetli bir yoldur.

Ekonomik barometre, gelecek için fırtına belirtileri göstermekle beraber, hâlen «güzel hava» yı işaret etmektedir. Türk ekonomisinin şimdilik 1954-55 yılı rehaveti için de bulunduğunu söylemek, pek yanlış bir benzetme olmayacaktır. Bunun içindir ki, milliyetçi-mukaddesatçı muhalefetin bütün çırpınmalarına rağmen, 1954-55 yılının Menderes'i gibi, Demirel de partisi içinde ezici bir galibiyet sağlamaktadır. Görünüş odur ki, milliyetçi - mukaddesatçı muhalefetin bir kısmı «masonik koekzistans» a rıza gösterecek, bir kısmı ise Türkiye'nin partisine sığınacaktır.

Ekonomik tablo, «Yarına Allah kerim» diyenler için yüzeyde parlaktır: Tarım üretimi, ümitlerin üstündedir. Üreticiye, bugünkü fena halde sömürücü ticarî yapıyı değişmez sayarak fikir yürüten iktisatçıların oybirliği ile çok aşırı buldukları yüksek fiyatlar ödenmiştir. Millî gelir, olağanüstü bir artış göstermektedir. İthalât, görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır. Bedelsiz ithalât, lüks mallar ihtiyacını yerince karşılamaktadır. İşçi dövizleri 100 milyon doları bulacaktır. İhracatta, geçen yıla nazaran bir miktar yükselme ümit edilmektedir. Vergi gelirlerinde önemli bir artış vardır. Yatırım uygulaması, geçen yıla göre, biraz daha iyidir.

Yalnız bu parlak görünüşe rağmen, tehlike çanları çalmaya başlamıştır: İthalât ve ihracat arasındaki büyük dengesizlik, döviz ihtiyatlarını tüketmiştir. Cılız altın stoğu, rehine gitmektedir. Para Fonu ve Avrupa Para Anlaşması kaynaklarından yararlanabilme olanaklarımız çok azalmıştır. OECD Ekonomik Perspektifler Komitesi, son raporunda Türkiye'nin «ödemeler dengesinin vahim bir şekilde bozulduğunu, altın ve döviz stoklarının son derece alçak bir seviyeye düştüğünü» belirtmektedir. Devalüasyon söylentileri yaygınlaşmıştır. Devalüasyonu pek seven ve her derde deva gören Para Fonu yöneticileri, bu yolda telkinlerini arttırmışlardır.

Hazine ciddi bir para sıkıntısı içindedir. Ödemelerde gecikmeler, milyarı aşmıştır. Yapılan hesaplara göre, bütçe açıkları çok büyük miktarlara ulaşmaya namzettir. Memurların yıllardır bekledikleri personel reformu, önümüzdeki yılda da herhalde uyutulacaktır. Esas itibarıyla millî bir strateji ve millî bir harp sanayii geliştirmeyi amaç edindiği söylenen Millî Savunmanın milyarın üstündeki talebi, karşılanamayacaktır. Muhtemelen câ-

ri giderleri ve yatırımları kısma yolları aranacaktır. Ama bütün bunlara rağmen, bütçe açığının milyarları aşması beklenmektedir.

İktisadî Devlet Teşebbüslerinin durumu, daha az berbat değildir. Yıllardır yatırım kaynakları yaratması beklenen devlet teşebbüslerinin, bırakınız yatırım fonu sağlamanı, işletme açığını karşılamak için dahi, 1,5 milyar liraya ihtiyacı olduğu hesaplanmaktadır. Bu teşebbüsler, milyarlarca liralık yatırımları için devletin eline bakmaktadırlar. İşçi ücret artış taleplerine de «hayır» demeye hazırlanmaktadırlar.

Esas itibarıyla, kamu kesimi ihtiyacını karşılamak için 1966 yılının ilk dokuz ayında çok fazla açılan Merkez Bankası, ya özel sektör ve bankalar sistemine ayırdığı kaynakları kısarak piyasada bir sarsıntı yaratmak ya da enflasyon mekanizmasını işletmek tercihi ile karşı karşıyadır.

Bu durumda Demirel iktidarına çok yakın ve çok iyimser iktisatçıları dahi tehlike çanlarını çalmaya ve tedbir istemeye başlamışlardır. İktidar, Menderesvari bir fütursuzlukla tedbir almaktan kaçınırsa, bilinen enflasyon mekanizması, bütün şiddetiyle işlemeye namzettir. «Önce zorunlu olarak, ithalâtın kısılmasına gidilecektir. İthal malları sıkıntısı başlayacaktır. Karaborsa döviz fiyatları yükselecek, bu yüzden işçi dövizli gelirleri büyük düşüş gösterecektir. Daha önce başlayan fiyat yükselmeleri, şiddetlenecektir. Sonuç, 1953 tipi sert bir operasyon olacaktır.»

Böyle bir ortamda, politik mücahelenin diyalektik bir zorunlulukla nasıl sertleştiğini, bunun yurt sathında genişleyen tepkiler yarattığını ve ihtilâl ortamının doğduğunu

tecrübelerle bilmekteyiz. Enflasyon, ihtilâllere götüren en kestirme yoldur. Hele Türkiye'nin şartları içinde rejimin, ciddi bir enflasyona dayanabilmesi mümkün görünmemektedir. Demirel, kapıda bekleyen bu tehlikeyi önleyebilecek midir? Zorunlu yapısal reformları gerçekleştirmeyen, kaynaklarını israf eden, artan nüfusuna dahi iş, okul, mesken v.s. sağlayamayan bir ekonominin uzun vadede büyük buhranlarla karşılaşacağına hiç şüphe yoktur. Demirel tipi bir ekonomi politikasından beklenen sâdece buhranın belirli bir süre tecilidir. Bu tecili elde edebilmek için dahi, Demirel, şimdiden ciddi tedbirler almak durumundadır. Maliye ve Plânlama uzmanları kadar, dış çevreler ve milletlerarası teşekküller, Demirel'i bu yolda zorlamaktadırlar. Başbakan, uzun tereddütlerden sonra, bir enflasyonun nereye götüreceğini anlamış ve tedbirler almaya razı olmuşa benzemektedir: Petrol ve sigaraya zam; kömür ve elektrik fiyatlarının yükseltilmesi, ithalât vergilerinin artırılması, bir cins kara yolu vergisine gidilmesi derhal gerçekleştirilmesi beklenen tedbirler arasındadır. Transferlerin gecikmesiyle şimdiden spekülatif faaliyetlere yol açan ithalâta ister istemez bir takım sınırlamalara gidilecektir.

Bu tedbirler durumu kurtarmaya yetecek midir? Şimdiden kestirmek güçtür. Fakat bu tedbirler alınmazsa, enflasyonist gidişin hızlanacağı ve tedbirlerin hiç değilse tehlikeyi biraz uzaklaştıracağı muhakkaktır. Yalnız bu tedbirlerle birlikte Demirelin «balayı» dö-

mi de bitmektedir.

İktidarın ilk yılı, Merkez Bankası imkânlarını zorlayarak, döviz kaynaklarını tüketerek ve Hazineyi tamtakir ederek, hayli hovardaca, fakat tatlı geçmiştir. Bol vaadlerle iktidara ulaşan Demirel'in takkeyi önüne koyup düşünme zamanı şimdi gelmişti. Özgürlüğümüzün bekçisi sayılan ve Başbakan'dan çok şeyler bekleyen «hür teşebbüs erbabı», döviz tahsislerinin azalmasını ve elektrik, kömür, çelik gibi sınaî faaliyetleri bir hayli etkileyen malların fiyatlarının yükselmesini herhalde büyük hayal kırıklığı ile karşılayacaktır. AP ile flört eden sendikacılar, devlet teşebbüslerinin ücret artış talepleri karşısında ateş püskürmesi üzerine, greve gidip gitmemek konusunda hayli şaşıracaktırlar ve şaşkınlıklarını işçilere anlatmakta hayli güçlük çekeceklerdir. Tarım kesiminde üreticiler, gelecek yıl çok çekingen bir iktidar bulacaklardır. Yüksek kademe memurlarını dolaylı yollardan tatmin etmek şartıyla, her zaman ilk önce harcanan memur kütlesi için ise bir şeyler söylemeyi lüzumsuz buluyoruz. Temenni edelim ki, kötü mahsul yılı, işçi dövizlerinin azalması ve işçi talebinin durması gibi etkenler, güçlükleri daha fazla arttırmassın.

Görüldüğü gibi, tedbir alınsa da, alınmasa da, ekonomik güçlükler dönemi başlamış üzeredir. Fakat yerli, yabancı uzmanların sözleri az çok dinlenmezse, uçurumun kenarına çok çabuk varılacaktır. Bakalım Demirel, Menderes denemesinden ekonomik alanda ders almasını bilecek mi?

Doğan Avcioğlu

Turban Feyzioğlu
İyi savundu

TPAO Millî Savunma ihtiyaçları için yüzde 27 indirimle petrol ithal etmiştir.

En ucuz fiyatla petrol ithal etmenin yollarını bulmalıyız.

5. Petrol Kanunu değişikliği:

Geçen dönem kanunlaşmayan Petrol Kanunu değişikliği, CHP tarafından yeniden Meclise getirilmiştir. Teklif, Maliye Komisyonuna takılmıştır. Hükümet, 1966 Nisanına kadar bir tasarı getireceğini vaat ederek mehil istediği halde, böyle bir tasarı henüz Meclise gelmiş değildir.

Feyzioğlu, Petrol Kanunu konusundaki sözlerini şöyle bağlamıştır: «Ben eminim ki, ciddi ve hislerden uzak bir inceleme, hepimize ruhsat tahdidi, saha tahdidi, tükenme payı, Devlet hissesi, yabancı şirketlerin vergilenmesi, kapalı sahaların millî kuruluşlarımıza tahsisi, Beşinci Bölgedeki millî haklarımızın korunması ve bütün diğer önemli noktalarda Petrol Kanununun millî menfaatlere uygun hâle getirilmek üzere değiştirilmesi gerektiği gerçeğini bir defa daha gösterecektir.»

Petrol konusundaki «Meclis Araştırması» teklifine AP de katılmıştır. Temenni edilirdi ki, Meclis Araştırması, meseleyi uyutmanın bir yolu olmasın.

Sosyalist Strateji Tartışmaları

Ön plândaki sosyalistlerin dahi, sosyalist teoriyi bir tahlil metodu olarak kendilerine yeterince maledemeyiş, bir fikir kargaşalığına yol açmış bulunuyor. Bütün açıklığa varma çabalarına rağmen, bu

Yuzuhsuzluk sürüp gidiyor. Hattâ bu çabalar, bir tartışma geleneği de olmadıkları için, kolayca kötü niyetlerle suçlanıyor!

Siz istediğiniz kadar, demokratik devrim, feodalitenin tam tasfiyesi ve tam bağımsızlık anlamına gelmektedir diye yazınız, sosyalist terminolojide bunun anlamı iki kere iki dört eder kadar açıktır diye yurttunuz, ön plândaki bir sosyalist arkadaşımız, bir taraftan ikinci kurtuluş savaşı derken, öte yandan «biz demokratik devrimi, hemen tamamladık» iddiasında bulunabilmektedir! O halde niye ikinci kurtuluş savaşı?

Yine ön plândaki bir başka arkadaşımız, statik plânda Euclide mantığı ile düşündüğü ve diyalektikçi rafa kaldırdığı için, sosyalist teori ve eylemin temel özelliğini teşkil eden «aşama» kavramını düşüncelerine geçiremediği için, sosyalist açıdan hayli yanlış değerlendirmelere ulaşıyor.

Diyor ki, «orta tabakalarla güc birliği yapmak için, sosyalist neden bulunduğu yeri terkedecektir? Terkedeceği, sosyalist çizgiyi muhafaza edemez ve yozlaşmayı önleyemez». Arkadaşımız hiç af buyursun, bu görüş hiç mi hiç sosyalistçe değildir. Zira sosyalizmin insanın diyalektik bir gelişme içinde düşünmektir; bir engeli atlar atlamaz, hemen sosyalizm denizine ulaşılacakmış gibi fikir yürütmektedir.

Sosyalist, bilimsel teorinin ışığı altında hangi aşamada bulunduğunu, sınıflar arasındaki kuvvet ilişkisinin ne olduğunu iyi değerlendirdikten sonra, önünde atılacak ilk devrimci adımın, öteki sınıf ve tabakalarla işbirliği yapmayı gerektirdiği sonucuna varırsa, sosyalist çizgiden ayrılmaz.

A. P. NİN MANZARASI

Adalet Partisi, üstü şîshane altı kaval dedikleri çeşitten bir garip kılıktadır. Bu partinin eteklerinde mason düşmanlığı, itici güçlerinden biridir, ama partinin lideri masondur. Bu parti işçi ve köylünün fakir fıkara takımını peşinde sürükler, ama Türkiye'nin kaymağını yabancı kapitalistlerle birlikte sömürüp şişen komprador takımı partinin başını çeker. Bir yanda gerçekten mutakit olanlar partiyi gözü açılmamış sığırık yavruları gibi destekler, öte yanda Allah iman, islâm kavramlarını oy goygoyculuğu için kullanan zındıklık şampiyonlarının sahteciliği ayyuka çıkar. Özel teşebbüsçüyüm diye ortaya çıkan parti ko damanları Devletçiliği kullanarak Hazine yağmacılığına çıkar.

Dersaadette alafrangalık peşinde koşan AP takımının hikâyelerini sosyete sü tünlerinde okur Anadolu halkı... Paris'te giyinip İsviçre'de tedavi olan, Londra'da tur atıp Batı Almanya'da kurtlarını döken komprador takımı, Avrupa'nın Jet Sosyetesine taş çıkartacak bir yaşayış içindedir.

Brigitte ile Günther Sachs'ın zıplığını gölgede bırakacak nice sefahatin, içinden çıkıp da Anadolu kasabasına varan göbekli komprador, çarşafı kadınların yollara dökülüp kendisine selâm durduğunu görür. İstanbul'daki apartmanında ezan sesinden rahatsız olanlar, taranın yollarında kurbanlar ve tekbir sesleriyle karşılaşır. Bu acayip cümbüş içinde Adalet Partisinin utanmazlık kaplanları, «idare edeceksin, sömüreceksin...» ilkesinin bütün gereklerini mesleklerine sâdik iş adamı düzeniyle yerine getirirler.

AP'li fakir fıkaranın haberi yoktur bunlardan. Onlar sahteciliğin farkında değillerdir. Avrupa'ya çengel atmış ve Amerikan kapitalistiyle kader birliğine girmiş zengin azzınlığın, ne yaşayışından nasıpları vardır, ne de iktisadi konulara ilgileri... Okudukları gazetelerdeki Kısası Enbiya ile, saçma sapan ve yalan haberlerle donatılmış kafaları. Onlarla gerçekler arasında örülmüş duvarları kendi kendilerine yıkacak güçleri de yoktur.

Adalet Partisinin eteklerindeki Nurcular takımı da kendilerine en çok tâviz veren bu partinin kuyruğuna yapışmış gâderler. Seslerini fazla yükselttikleri zaman kulakları çekilir.

— Susun işleri bozmayın. Askerlerin gençlerin sabrını taşımayın, biz zaten durumu zor idare ediyoruz... diye.

Adalet Partisinin alt kademesindeki partinin tepelerinde yürüyen satış mu-

amelelerinden uzaktadırlar. Gerçekten vatansever yüzbinlerce aile, farkında ol madan vatan satıcılarını desteklerler. Din dar görünen din sömürgenlerinin, imanh maskesi takmış imansızların peçelerini aşağı indiren ve onları sahte görünüşlerinden soyarak gerçek kimliklerini ortaya döken kişilerin seslerine kulakları tıkalıdır.

Bu memleketi gerçekten seven insanlar da Türkiye'nin en çok oy alan parti-sindeki bu hazin hali acıyla seyredirler.

Adalet Partisinin yuvalandığı İman ve Hatip Okullarıyla Kur'an ve Hafız kurslarında yetişen gençler de Türkiye'nin ve Dünyanın gerçeklerinden uzaktadırlar. Bu pırl pırl yürekli köylü çocukları iktisattan, yeni sömürgecilikten. Amerika'nın Türkiye'deki oyunlarından Türkiye'yi yabancı kapitalistlerle işbirliğinde soyandı dan habersizdirler.

Doğrusunu isterseniz yabancı kapitalizm Türkiye'de kumpasını iyi kurmuş ve bu kumpasa Adalet Partisini bütünüyle bağlamasını bilmiştir. Büyük kapitalin desteklediği kadro, bütün yetkileri eline geçirmiştir. Bu kadronun karşısında olanların muhalefeti çızdır, yetersizdir. Yö-rüngesine oturmamıştır. Çünkü hem komprador politikasını gütmek, yabancı kapitalizmin himayesine sığınmak ve hem de kompradorlara ve yabancı kapitalizme kafa tutmaya çalışmak çelişmeli ve tutarsızdır, mantık dışıdır.

Böylece Adalet Partisinin eteklerinde dalgalanan suursuz bir muhalefet ne istediğini bilmeyen bir zaman sürünecektir. Taa ki iktisadi meseleleri yerli yerine koymasını bilen cesur ve namuslu halk çocuklarını buluncaya kadar...

Şimdilik büyük ve zengin şehirlerde çalgı, cengi, sefahat ve halkı soyarak leğinde şampiyon olanlar, üç beş besmele çekip islâmî sömürerek oyunlarına devam edeceklerdir.

Ve eninde sonunda gene bu millete ve bu memleketi yazık olacaktır.

Bugün Türkiye'de Adalet Partisi demek kayıtsız şartsız Amerikan güdümüne girmiş bir siyasi parti demektir. Partinin «Silsile-i Meratibinde en üstte Amerikan kapitalistleri, onun altında bizim yerli kompradorlar, onun altında ağalar, onun altında fakir fıkara çiftçi köylü, esnaf, işçi takımı bulunmaktadır. Ve bu düzeni bozacak güte herhangi bir muhalefet rüzgârı şimdilik yoktur.

«Amerika'ya selâm, kongre tamam» diye bitecektir bütün tartışmalar ve çatışmalar.

İlhan Selçuk

Sosyalizme, diyalektik bir süreç içinde aşama aşama varılacağı unutan arkadaşlarımız, «Emperyalizmden ve kapitalizmden hoşnut olmamakla beraber, sınıf nitelikleri sosyalist olmaya yeterli bulunmayan tabakalar. (sosyalist) örgütü destekledikleri ölçüde, kurtuluşun sağlam yolunu bulmuş ve ileride her türü yozlaşma ihtimalinden uzaklaşmış olurlar» demektedir. Yani arkadaşımız, «sınıf niteliklerinin sosyalist olmaya yeterli bulunmadığını» söylediği tabakaların, «sosyalizmi tam desteklemesini» istemektedir! Hem sosyalist olması mümkün değil, hem de sosyalizmi tam destekleyecek... Çelişme açıktır. Arkadaşımız «Destekleyemezlerse, napalım, yolları açık olsun» sonucuna varmaktadır. Yani sosyalistleri, öteki antiemperyalist güçlerden teorit etmeyi, sosyalizmin gereği saymaktadır! Ne var ki, en ünlü teorisyenler, böyle bir tutuma «sosyalizmin çocukluk hastalıkları» teşhisini koymaktadırlar.

Arkadaşımızın ara tabakaları küçümsemek için verdiği örnekler de, tezini desteklemekten çok uzaktır. Sukarno ve Nukrumah'ın devrilmeleri, ülkelerini emperyalizme peşkeş çektikleri için değil, aksi-

ne emperyalizme karşı cephe aldıkları için vuku bulmuştur! Yani bunlar, her şeyden önce emperyalizmin büyük gücünü gösteren iki örnektir. Solun, 10 milyondan fazla oy aldığı Endonezya'da, birkaç günde çökürerisi, işlerine gelmeyince bir takım karşı güçleri küçümseyenlerin dik-katle düşünmeleri gereken bir olaydır. Burgiba'nın Tunus'u ise, başından itibaren emperyalist ilişkiler içinde kalmak şartıyla müzakere yoluyla politik bağımsızlık elde etmiş özel bir durumdur.

Gelelim Mustafa Kemal'e... Bir bağımsızlık hareketi, belli güçlerle, belli bir dönemde, amacına ulaşamadı diye, bu güçlerin her dönemde başarısızlığa uğrayacağı evrensel ve değişmez bir kanun olarak ileri sürmek, bilimsel bir davranış değildir. Hele sosyalistçe hiç değildir. Dünya şartları çok büyük ölçüde değişmiştir. Dünya kuvvet dengesi, 40 yıl öncesine nazaran çok farklıdır. İçerde de nüfus, kat kat artan talepleriyle birlikte, 13 milyondan, 32 milyona çıkmıştır. Bunlar, diğer unsurlarla birlikte, kapitalizmin iflâsını, bilinçlenmeyi ve radikalleşine

EMPERYALİZMİN SATIN ALDIĞI ÜNİVERSİTELER

ÜNİVERSİTE NASIL SATIN ALINIR?

Kuruluşu, Amerikan bağımsızlığından önceki yıllara uzanan Pennsylvania Üniversitesinin, Ordu ile Üniversiteyi güç durumda bırakan garip ilişkileri vardır. Bu ilişkiler, Soğuk Harp önceliklerinin eğitim politikasına biçim verdiği bir ortamda, tipik bir örnek teşkil etmektedir. Pennsylvania'da bu alışverişin fiyatı, gerek entellektüel bağımsızlık, gerekse akademik dürüstlük bakımından yüksek ödenmiştir. Bu büyük üniversite merkezli, Vietnam'da sivil halkın mahsulünü yok etmekle yararlanılan mikrop ve kimya harbi araştırmalarını yürütmektedir. Keza bu üniversitede, siyasal bilim etiketi altında verilen bir dersin amacı, geleceğin CIA ajanlarını yetiştirmektir.

Ülkenin en eski üniversitesi ve köklü bir kuruluş olan Pennsylvania Üniversitesinin patlak günlerini sürdürmek için Soğuk Harp oyunlarına kendini kaptırma zorunluluğunu neden duyduğunu anlamak güçtür. Kuruluş yıllarının yönetim kurulu başkanı Benjamin Franklin'in, «sanatın uzun ve öğrenim süresinin kısa olduğu, bu yüzden yararlı ve pratik sanatları öğrenmek gerektiği» yolundaki sözleri, her ne kadar Üniversitenin eğitim felsefesini açıklıyor ise de, Franklin, savunmasız sivil kimyevi zehirler ve mikroplar sağmayı öngörmüyordu sanırız Üniversitenin bugünkü tutumu, felsefi olmaktan çok bürokratik nedenlere bağlıdır. Eskisi kadar rağbet görmeyen Üniversite, Savunma Bakanlığı ödeneklerinden vazgeçtiği takdirde, mevcudiyetini bugünkü halıyla sürdürme olanağından yoksun kalacaktır. 90 milyonluk bütçesinin en büyük gelir payını, 25 milyon dolar tutarındaki Hükümet yardımları teşkil etmektedir. Harvard ya da Princeton üniversitesindeki gibi, yetiştirdiği kuruma bağlı veya zengin mezunları olmadığı ve devlet yardımını diğerlerine oranla az aldığı için, Pennsylvania, büyük mali güçlükler içindedir. Bu yüzden, örneğin Harvard'ın kabul etmeyeceği bazı gizli anlaşmalara girmek ve açık, serbest araştırma geleceğini yitirmek durumundadır. Bugünkü mali sıkıntısı, üniversite için ilkelere bağlılığı, altından kalkamayacağı bir lüks haline getirmiştir.

Üniversitenin eğitim programına ve oluşan bazı olaylara göz atarsak, bugünkü tutum ve amaç, daha belirgin bir şekilde ortaya çıkar:

1 — ÜNİVERSİTEDE CASUSLUK DERSİ.

«Siyasal Bilim 551»deki başarısından dolayı «A» puanı alan İngiliz öğrenci Tom Glaser, tabiki çalışmalarını şöyle anlatıyor:

«Indiantown Fap askeri bölgesindeydik. Burası ağaçları, vadileri ve diğer engelleri ile iyi bir Vietnam maketi olduğu için seçilmişti. Öğrenciler Vietcong çetecilerini canlandırıyorlardı. Okul yönetim kurulu adına bir grup da bizim peşimizdeydi. Bunlar, 101. Hava Harekât Grubunu temsil ediyordu. Hepimiz silâhlıydık. Çoğumuzda M-1 vardı, ama bu arada biri de 30'luk makinelili tüfek taşıyordu. Silâhlar, manevra mermisi ile doldurulmuştu.

101. Grup ile karşılaştığımız zaman gece yarısını geçmişti. Plâna göre bizi yenmeleri gerekli, ama öylesine gürlü yapıyorlardı ki, yerlerini kolayca tesbit ettik ve birden taarruza geçtik. Silâhlarımızı üzerlerine boşalttık, tabii başlarının üzerinden atıyorlardı. Kimlerin öldüğünü hakemler tesbit ediyordu. Taarruz bittiği zaman onları darmadagnık ettiğimiz anlaşıldı.»

Aynı dönem öğrencilerinden bir kız, silâh taşımayı reddedip hastabakıcılık

yapmayı teklif ettiği için «A» yerine «B» notunu almıştır.

Üniversite kataloğunda «Stratejik İstihbarat ve Millî Politika» olarak tanımlanan «Siyasal Bilim 551», gerçekle bir casusluk kursudur ve öğretim üyelerinin nedenini bir türlü bilmemelerine rağmen, on yıldır öğretim programındadır.

Önce Ordu, sonra istihbarat servislerinde beraber çalışmış olan Dr. George ve Charlotte Dyer, burada da yine birlikte «Siyasal Bilim 551» dersini vermektedirler. Her ikisi, ortak çabalarının ürünü olan «Stratejik İstihbarat malzeme kaynaklarını sınıflandırma sistemi ve stratejik istihbarata giriş» adlı tek bir eserle, Pennsylvania Üniversitesinde, «Ph D» payesini elde etmişlerdir.

Dyer'lerin, bir akademik teşebbüs olarak istihbarat sanatını ele alma çabası, Bucks County'deki köşklerinde görülmektedir. Çeşitli bilim kollarını kapsayan araştırmalar yapan Dyer Enstitüsü, bu köşkte bulunmaktadır. Enstitü de, zengin bir özel istihbarat malzemesi koleksiyonu vardır ve «Siyasal Bilim 551» dersinin tabiki çalışmaları burada yapılmaktadır.

Bu ders, Dyer çiftinin icadıdır. Üniversite kataloğunda, «Dünya meselelerinde çeşitli bilim kollarını kapsayan bilgi edinme» ve «bilimsel» diye nitelenen bu ders, gerçekte geleceğin istihbarat ajanlarını yetiştirme amacını gütmektedir. Esasen Dyer çifti, ilk derste ekseriya, öğrencilerden onda birinin CIA'da görev alacağını söylemektedir. Son ders de, genellikle, «Bir meslek olarak casusluk» konusu ele alınmaktadır.

Öğrenciler, derste esas itibarıyla gizli casusluk faaliyetinin en ince teferuatına kadar okutulduğunu açıklamışlardır. «Yeni şiddet çağında güvenlik örnekleri» ismini taşıyan derse, Bayan Dyer, Rus yapısı 38 kalibrelik bir rövelver kuşanarak gelmektedir!

Aşağıdaki ders programı, «Siyasal Bilim 551» dersinin ne ölçüde akademik olduğunu göstermektedir:

1 — Barışta ve savaşta, bütün seviyelerde örtülü ve bizli istihbarat faaliyetleri.

2 — İlkel «güvenlik» tedbirleri ve «sadakat» tahkikatından, geliştirilmiş gizli plânlar, hileler ve aldatmacalara kadar uzanan karşı istihbarat.

3 — Savaş zamanı askeri «savaş istihbaratı» da dahil, taktik «alt seviye» ya da mahalli istihbarat üretimi.

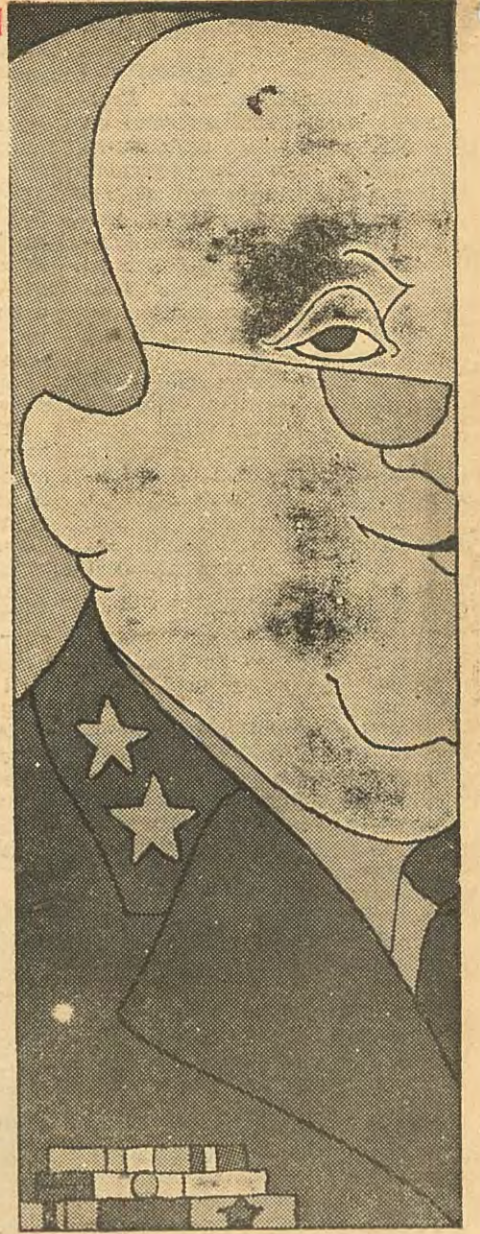
4 — Ashında konvansiyonel olmayan savaş çeşitlerinden ibaret bulunan, fakat ekseriya istihbarat faaliyetlerine karıştırılan «Milletlerarası ilişkiler grubu»nun «Kızıl son» kısımları.

5 — Uygun istihbarata dayanarak politika tesbiti ve millî seviyede karar alma ve iç ve dış ilişkilerden, özellikle sivil ve askeri liderler arasındaki ilişkilerden doğan meselelere çözüm yolu arama.

Dyer çiftine göre, bu konular üzerindeki dersler ve James Bond yazarı Ian Fleming'in dahi ağzının suyunu akıtacak olan okunması gerekli kitaplar listesi, iyi bir casus yetiştirmeye yeterli değildir. Bu sebeple, «Siyasal Bilim 551» öğrencileri, açık havada tabiki çalışmalara katılmak zorundadırlar.

Casusluk profesörleri, resmi ders programında tabiki çalışmaları şöyle açıklamaktadırlar. «Bu ortak askeri-siyasi manevralar, her çeşit uygun arazide yapılmaktadır ve son derece yararlıdır. Manevalardan, geleceği aydınlatıcı dersler alınabilir». Dyer çifti, tabiki çalışmaların geleceği aydınlatıcı gücü konusunda hiç de mütevazî değillerdir: «Başkan Johnson'un imtiyazlı himayeden yararlanan komşu bir devlete karşı girişilecek saldırı harbi konusundaki görüşü kesinlikle terkedeceğini, geçen yıl, biz önceden tahmin ettik. Bu, Ho! operasyonu idi».

«Siyasal Bilim 551»in Vietnam tipi manevralarından biri de, Mekong deltasına benzer bir görünüşü olan Mays Landing'de, Jersey Paralel adıyla yürütülmektedir. Fakat bu ders, sadece günümüzün meselelerini ele almakla kalmamaktadır. Şehirlerde halk ayaklanmalarından gereken dersleri almak için Varşova hikâyesi sahneye konmuştur. Bu tabikat, İkinci Dünya Savaşındaki Varşova Ghetto'sunu temsil etmektedir. Kısmen yıkılmış tuarehaneler arasında yapılan manevralar, öylesine gerçekçi ve etkili olmuştur ki, televizyon şirketlerinden biri, bu çalışmalarını fil

me alıp halka göstermiştir. Televizyon Direktörü, aktüel olayları tercih ettiğini söyleyince, «Siyasal Bilim 551» sınıfı, Dominik Cumhuriyetindeki son ayaklanmayı canlandırmıştır. Sınıf, ikiye ayrılmış, bir kısmı Anayasacıları, öteki kısmı ise, ABD'nin desteklediği muvazam orduyu temsil etmiştir.

Kötü yanlarına rağmen, «Siyasal Bilim 551» dersi, üniversitede tutulmaktadır. Ders, bir cins sohbet gibi yapılmaktadır. Öğrenciler, Dyer çiftini sevmektedirler. Hocaların notları boldur. Ders, ciddi ve entellektüel bir tahlile ihtiyaç göstermemektedir. Her öğrencinin seçtiği bir ülke hakkında istihbarat dosyası tutması ve sınıf faaliyetleri başarılı not almaya yeterlidir. Seçtiği ülkede bir buhran patlak verince, «yetkililerin» istifadesine sunulmak üzere, öğrencinin derhal bir istihbarat raporu hazırlayacak güçte olması beklenmektedir.

On yıl süren böyle bir entellektüel budalalıktan sonra, Üniversite, halen bu tutumundan biraz utanmışa benzermektedir. Siyasal Bilim Fakültesinin bu dersi gözden geçireceğini anlatan belirliler vardır. Fakat bu dersin uzun süre itirazsız kabulü, Üniversitenin Ordu ile yaptığı anlaşmanın çirkinliğini göstermektedir.

II — ÜNİVERSİTEDE MIKROP VE KİMYA HARBİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

(Enstitünün 1962 broşüründe sunular yazılır: Geçici felçler yaratan biyolojik ve kimyevi elemanların, belirli askeri durumlarda kullanılması imkânları halen araştırılmaktadır. Fiili ve potansiyel kullanma imkânları incelenmiştir. Ayrıca, Amerikan Ordusunu geliştirme programı ve biyolojik ve kimyevi araştırma konusundaki bugünkü ve gelecekteki buluşlar gözden geçirilmiştir.)

Hâdise, Robin Maisel'in «Dachau Doctors» kitaplarını karıştırdığı için Üniversite Kütüphanesindeki görevinden uzaklaştırılmasıyla patlak vermiştir.

Maisel, geçen yaz üniversitede mevcut araştırma merkezlerinden farksız saydığı, «Kooperatif Araştırma Enstitüsü» adlı enstitüye kitap teslimi yapmak taydı. Bu arada kulağına «tas bozma» ve «zirve» gibi sözler çarpınca, çevresi-

«Antropolojik» Casuslar!

Amerikan üniversitelerinden ve profesörlerinden bize ne, denebilir. Fakat binlerce Türk gencini bu üniversitelere yolladığımız ve Türkiye'yi bir takım Amerika'lı profesörlerin ziyaretgâhi haline getirdiğimiz göre, Amerikan üniversitelerini iyi tanımalıyız. YÖN daha önce Michigan Üniversitesinin Vietnam'da nasıl millî emniyetçilik yaptığını açıklamıştı (Bakınız: Sayı-163). Şimdi de, CIA'ya casus yetiştiren, zehirli gaz ve mikrop harbi araştırmalarını yürüten Pennsylvania Üniversitesini tanıtırız. Üniversiteler gittikçe çürümekte, profesörler, dolgun ücretlerle hükümete satılmaktadır. Bu çürüyüş, artık gizlenemez hale gelmiştir. New York Times gibi bu işleri görmezlikten gelen çok aristokrat gazete dahi, 19-20 Kasım 1966 tarihli sayısında, üç sütun üzerine «Antropolojist ABD Hükümetinin, araştırmacıları casusluk yapmalarını istediğini söylüyor» başlığını atmaktadır! Bu sözler, Amerikan Antropoloji Derneğinin yıllık kongresinde, eski başkan ve California Üniversitesi profesörlerinden Dr. Beals tarafından söylenmiştir. Prof. Beals, bir yıl süre ile, Hükümetin yabancı ülkelerde yaptırdığı toplumbilim araştırmalarını incelemiş ve kongreye bu konuda bir rapor sunmuştur. Prof. Beals, bilimsel araştırma örtüsü altında, bazı Hükümet teşekküllerinin politik istihbarat işlerini yürüttüğünü açıklamıştır. Hükümet, bazı genç bilim adamlarına önce akademik çalışma için cömertçe yardım vermektedir, ama sonra istihbarat ajanları bunlardan politik bilgi istemektedir. Raporda eğilimli gözlemler de yer almaktadır: Yabancı ülkelerde bazı istihbarat ajanları kendilerini, antropoloji profesörü diye tanıtmaktadırlar. Fakat bu kişiler teknik bilgidir ve akademik referanslardan yoksun oldukları için, buldukları ülkedeki antropoloji profesörleri tarafından kolayca teşhis edilmektedirler. Nitekim Orta Doğu gibi bazı bölgelerde, «antropolojik casuslar» tercih edilmektedir. Zira bunlar çok saftırlar ve kolayca aldatılabilmektedir.

Prof. Beals, casusluk araştırmaları konusunda ilgi çekici örnekler vermektedir. Bunlardan biri Şili'de yürütülen Ordu'nun finanse ettiği «Camelot» operasyonudur. Araştırma, dünyanın çeşitli bölgelerinde ihtilâli sürecin incelenmesine yönelmiştir. Şili Hükümetinin protestosu üzerine, ihtilâl hareketlerini ezmeğe yararlanılacak olan bu casusluk araştırması durdurulmuştur.

Venezuela'da Massachusetts Institut of Technology bir sürü araştırmalara girişmiş, fakat bu teşekkülün CIA ile işbirliği yaptığı açığa çıkınca, araştırmalar iptal edilmiştir.

Bu örnekleri veren profesör, «böyle davranışlarla dış ülkelerde toplanan bilginin, o ülkeler halkları aleyhine kullanılacağı intibai yaratılmıştır» sonucuna varmaktadır. Amerikalı bilim adamlarının yürüttükleri araştırmalar, bu yüzden şüpheyle karşılanmakta ve çalışmalarını kısıtlanmak istenmektedir.

masını önleyecek tedbirleri alır ise, Üniversite, Hükümetin savunma yardımlarından geniş ölçüde faydalanacaktır. Nitekim Enstitünün 1956-57 yılı raporunda, «Enstitü, Üniversitenin Federal Hükümete hizmet sorumluluğunu müdürdür» denilmektedir.

Üniversitenin öteki bölümleri de gizli araştırmalara girişmişlerdir. Fakat «Hükümete hizmet»te bu enstitü, gayretkeşlik rekorunu kırmıştır. Son 12 yıl içinde Enstitü, bir sürü gizli savunma araştırmasını gerçekleştirmiştir. Bunlardan biyolojik ve kimyevi savaşla ilgili olanlara şöyle ekzotik kod isimleri verilmiştir: Big Ben, Caramu, Wasp White wing, Summit ve Spicerack. 1962-1963 yıllık raporunda Enstitü, «kazanılmış tecrübesi ve biyolojik ve kimyevi silah sistemleri alanında en başta bulunuşu» dolayısıyla övünmektedir.

MİKROP HARBI

VE AHLAK!

Elde mevcut bilgiler, Enstitünün halen mikrop ve zehirli kimyevi maddeler üretmediğini göstermektedir. Enstitü mühendislik ve tabii sistemleri alanında çalışmaktadır. Ama aslında biyolojik ve kimyevi savaşın en önemli yanı bu çalışmalarıdır. Mikrop ve zehirli gaz üretimi nisbeten kolaydır. Zor olan bunları hedefe gönderecek silah sistemlerini bulmaktır. Üniversitedeki bilim adamları ve mühendisler, işte bu «hedefe yollama» metodlarını geliştirmektedirler.

Enstitü ayrıca, bu yeni silahların ABD askeri stratejisine dahil edilmesini köstekleyen ahlaki ve politik «engeller» üzerinde durmaktadır. Üniversite kimyagerleri, hristiyan ahlakının ve insanlık dışı silahların kullanılması konusunda millîterarası hukukun ortaya çıkardığı meseleleri çözmekte güçlük çekmektedirler. Enstitü, işin ahlaki yönünü, bir mukavele ile Üniversitenin Dış Politika Araştırma Enstitüsüne (FPRI) bırakmıştır. FPRI, bu çalışmayı yıllarca önce tamamlamış, fakat açıklamaktan kaçınmıştır. Ama incelemenin öncelikle bu çeşit silahların Amerikan ve müttefiklerinin stratejilerindeki potansiyel rolü ve onların ABD dış politikasını desteklemek için gerekli askeri duruma ne ölçüde esneklik getireceği meselesi üzerinde durduğu bilinmektedir.

FPRI'nin bir yazısında biyolojik ve kimyevi harp meselesinin her türlü ahlaki düşüncenin dışında ele alındığı görülmektedir: «...Tartışmalar, yeterli olgunluğa ulaşmamış ve hayli suni kalmıştır. Bu savaşın (insancıl) olup olmadığı, (silâhı ilk kullanmayı yasaklama) kararları ve C-B'yi (biyolojik ve kimyevi harp) saygıdeğer yapma kampanyaları gibi konular ele alınmıştır. Konu naziktir ve duygusal tepkilere yol açmaktadır. Basın, sansasyonel biçimde meseleyi işlemekte ve askeri yetkililer ile politika çizicilerinin konuyu açıkça tartışma cesaretini kırmaktadır. Bir çok bilim adamı, bilimsel yeteneğin, insan bilgisinin bu alanda gelişmesi için kullanılmasına kötü gözle bakmaktadır. Uzun vadede bu tip davranışların sonucu, ABD'nin ve müttefiklerinin güvenliğine ciddi zararlar vermek olacaktır».

Yazının yazıldığı 1961 tarihinden beri, mesele, görünüşe göre, bir parça «olgunlaşmış»tır. C-B harbinin taraftarları, ABD kuvvetlerinin savaşta Vietcong'a karşı göz yaşartıcı gaz kullanmasını ve Vietcong'un ormanlarda gizlenmesini önlemek için yaprak dökücü kimyevi maddelere başvurduğunu açıklayarak ilk büyük çıkışlarını yapmışlardır. Geçen Aralık ayında, New York Times, Vietcong'un kontrolü altında bulunan bölgelerde, sivil halkın yetiştirildiği pirinç mahsulüne karşı da kimyevi maddeler atıldığını belirtmiştir.

MAHSUL TAHRİP PROGRAMI

Mahsul tahrip programını protesto eden ünlü bir bilim adamına karşı, General Michael S. Davison şu cevabı vermiştir: «Sivil halka en az, Vietcong'a en çok zarar verecek bölgelerin seçilmesinde azami dikkat gösterilmiştir».

Pennsylvania Üniversitesi çalışmalarının sonucu, sivil halka şu beyan nameler uçaktan atılmıştır:

MAHSUL KAYBI TAZMİN EDİLECEK

Vietnam Cumhuriyet Hükümeti, tarladaki bitkilerinin ve pirinç mahsulünü tahrip edecek kimyevi maddeler kullanmayı kararlaştırmıştır. Sizin pirinç tarlalarınız, Vietcong'a gıda sağlayan bölgelerde bulunduğu için, bu tedbir zorunludur. Bununla beraber, üzülmenize sebep yoktur. Zira Hükümet, pirinç mahsulüne verilecek bütün zararları tazmin edecektir. Ayrıca arzulanız takdirde, Hükümet sizleri, gelecek mevsime kadar başka yerlere nakledecek, barındıracak ve giydirecektir.»

Kooperatif Araştırma Enstitüsü, pirinç mahsulü hastalıklarının çeşitli türleri üzerinde çalışmaktadır. Ayrıca Vietnam politikalarına ve ülkenin jeofizik şartlarına büyük önem vermektedir. Projenin son zamanlarda üniversitede yerilmesinden önce, Enstitünün Harita Odasında, belirli bölgeleri işaretlenmiş büyük «Ordu hizmet haritaları» asılıydı. Güvenlik tedbirleri artırılınca, bu haritalar kaldırıldı. Enstitü bundan başka, Vietnam köylerinin ve ekim bölgelerinin daha küçük ve çok teferruatlı gizli harita koleksiyonuna sahiptir.

Enstitünün «Spicerack» ve «Summit» operasyonlarının direktörleri, gerçek zehirler kullanma imkânlarını araştırdıklarını belirtmişlerdir. Püskürtümlerle arsenik ve siyanür kullanmaya özellikle önem vermektedirler. Üniversitenin öğrenci gazetesi, sonradan Bakan Yardımcısı Cyrus Vance olduğu öğrenilen bir Savunma Bakanlığı yetkilisinin yazı işleri müdürüne, «ABD'nin Güney Vietnam pirinç tarlaları üzerine sınırlı oranda arsenik ve siyanür püskürtüldüğünü» söylediğini yazmıştır.

Üniversite yetkilileri, bu tip açıklamaların anlamını, daima bilmezlikten gelmeye çalışmışlardır. Enstitünün «savunma amacını» güden çalışmalar yaptığını ileri sürmüşlerdir. Enstitü Direktörü Dr. Carl Chambers, çok yumuşak bir tonla, «herkesi öldürmek gibi bir niyetleri olmadığını» açıklamıştır.

Fakat üniversite bilim adamlarının «niyetleri» ne olursa olsun, ABD mikrop harbi programının iyice içine girdikleri muhakkaktır. Bilim adamları, Üniversitenin Savunma Bakanlığı ile imzaladığı ve öğrenciler ile bazı öğretim üyelerinin protesto etmeleri endişesiyle gizli tutulan mukaveleler dolayısıyla, suç ortak olmuşlardır.

YARININ SİLÂHLARI!

Üniversitede geliştirilen pirinç tahrip edici kimyevi maddeler kullanılması Vietnam'da daha büyük ve güçlü bir C-B savaş kampanyasının başlamasına emsal teşkil edebilecektir. Geçen yılın Haziranında, Dışişleri Bakanlığı, mikrop harbini reddeden resmi Amerikan politikasını yeniden gözden geçirmeye yönelmiştir. Hatta püskürtümler ve su yolu ile yayılabilen ve hiyarçıklı veba ya benzer bir hastalık olan Tularemia mikrobu, Vietnam'da kullanılması yolundaki karar, Dışişlerinin Bakan Yardımcılığı seviyesinde onaylanmıştır. Teklif, Bakanlığın siyasi plânlama personeli ve Beyaz Saray tarafından ciddiyle tartışılmıştır. Mikrop savaşına heveslilerinden Tuğgeneral J. H. Rothschild, bu savaşın taraftarları için kut sal bir kitap olan «Yarının Silâhları» adlı eserinde, Tularemia'yı şöyle anlatmaktadır:

«TULAREMIA (Tavşan humması, sinek humması) Belirtilerinde hayli tuhaf olan şiddetle bulaşıcı bir hastalıktır. Birdenbire yükselen ateşle başlar, şiddetli baş ağrısı, titreme, kusma, baş dönmesi ve had derecede dermansızlık verir. Sirtta şiddetli ağrılar ve soğuk bir ter de görülebilir. Tifo ve mide spazmı tipleri çok sert olup ihtilâç, koma ve ölüm kısa sürede vuku bulur».

Tularemia, Savunma Bakanlığının düşündüğü fikirlerden yalnız bir tanesidir. Vietnam'da daha bir sürü C-B silahının kullanılması tasarlanmaktadır. Dışişleri Bakanlığının bu fikirlerden ürken bir yetkilisi, haberi Washington'daki bir dostuna sızdırmıştır. Temsilci William Fitts Ryan'ın yardımcısı Stanley Newman ile Sosyal Sorun

lu Doktorlar Derneği'nin Washington'daki üyeleri aynı mahiyette haberler almışlardır. Derneğin ünlü doktorlarından bir grup, Kongre üyelerine uyarı mektupları yazma kampanyasına girişmişlerdir. Savunma Bakanlığı, C-B savaşına başvurmaya niyetli olmadığını açıklamak zorunda kalmıştır. Dernek, Bakanlığı, Hartford Travellers Araştırma Şirketi ile mikrop harbi araştırması konusunda mukavele imzalamakla suçlanmıştır. Washington muhabirlerinden Jack Anderson da, daha sonra bu iddiayı doğrulamıştır. Böyle bir mukavelelerin varlığını yalanlayan Savunma Bakanlığı açıkça yalancı durumuna düşmüştür. Üstelik Bakan yardımcılarında Dr. Shirley C. Fisk, Dernek yetkililerinden bir kısmına, onları gruptan ayrılmaya zorlamak için telefon etmiştir. Fakat bu kampanyanın etkili olması üzerine, Bakanlık, Vietnam'da tularemia veya başka mikrop yayma plânını, görünüşe göre, rafa kaldırmıştır. Mikrop kullanılmamasını öngören çeşitli yazılar, Savunma ve Dışişleri Bakanlıklarında gizli tutulmaktadır.

Enstitü, halen Vietnam'da C-B alanında gelecekteki bir «tırmanma»nın hazırlıklarını yapmaktadır. Bilim adamları, LSD-25, Anthrax ve sinir sistemini etkileyen gazların askeri kullanışını geliştirmeye çalışmaktadırlar.

AL CAPONE'UN ARAŞTIRMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Üniversite Başkanı Gaylord P. Harnwell, mikrop harbi çalışmasına müsaade etmekle, «akademik özgürlük» ilkesini koruduğu iddiasındadır. Başkan şöyle demektedir: «Bu meselede, daha geniş bir üniversite ilkesi söz konusudur. Bu, istenilen alanda araştırma yapma özgürlüğüdür. Üniversiteden ve burada herkesin en yüksek eğitim imkânlarına sahip olmasından sorumluymuz. Ama kimseye, neyin araştırılması gerektiğini söyleyemem. Şu cins araştırmalar uygundur demeye hakkım yok». İlgili bir dipnot, Başkan Harnwell'in de 15 yıl önce mikrop harbi projelerine bizzat katılmış olmasıdır.

Üniversitede yapılan dehşet verici çalışmaların ve Başkan Harnwell'in laissez-faire tutumunun ışığı altında, Al Capone'un bir doktora derecesine ve yeterli mali desteğe sahip olduğu takdirde, Pennsylvania'da çeşitli Philadelphia hia bankalarının güvenlik sistemlerini araştırmak için uygun ortam bulacağını kabul etmek gerekmektedir.

Üniversitede mikrop harbinden yana olduğunu açıkça belirten hiç değilse bir kişi vardır. Bu kişi, başından itibaren «Spicerack» ve «Summit» projelerini yöneten kimya profesörü Dr. Knut Krieger'dir. Krieger, kendisini projeyi yürütmeye iten temel nedenin entellektüel merak olmadığını açıklamıştır: «Millî savunmaya ufak bir katkı bu olduğuna inanmaktan hoşlanmaktayım. Hükümetin en iyi olduğu kanısına vardığı şeyi yaptığımıza inanma eğilimin deyim. Hükümet bunun yapılması gerekli olduğu hükmüne ulaştıktan sonra, C-B'yi savunma araçlarıyla kullanma yoluna gitmiştir. Bana göre, C-B silahları, konvansiyonel silâhlardan bir parça daha insanidir».

Üniversitenin mikrop savaşına katılması, prestijinin büyük ölçüde kırılmasına sebebiyet vermiştir. Bir çok profesör, istifa tehdidinde bulunmuştur. Senato toplantısında, ünlü bir bilim adamı, «Dachau Doktorlarından bir takıma sahip bir üniversite ile ilgilim olmasından dolayı utanç duyuyorum» demiştir. (Dachau, Hitler'in ünlü temerküz kamplarından biridir).

Fakat Dachau doktorları, yerlerinde kalmaktadır. Üniversite geçenlerde, «Spicerack» ve «Summit» mukavelelerinin 9 milyon lira ücretle, bir yıl uzatılmasını onaylamıştır. Yeni mukaveleleri açıklayan Dr. Krieger, şöyle demiştir: «Çalışmaların ağırlık noktasını başlangıçta askeri amaçlar teşkil etmekteydi. Bundan sonra bu ağırlık daha da artacaktır».

Avrupada barışın sağlanması ve Almanyanın birleşmesi

2

Aziz Nesin

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin mektubuna, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin 16 Mart-1966 da verdiği cevap:

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin «SED», Dortmund kentinde toplanan Almanya Sosyal Demokrat Parti «SPD» büyük kurultayı delegelerine ve partinin bütün üyelerine yöneltilen ve açık mektup biçiminde yayınlanan çağırısından, Sosyal Demokrat Parti Başkanlığı olarak, bilgi edinmiş bulunuyoruz.

Alman Sosyal Demokrat Parti Başkanlığı, her şeyden önce, iki esash açıklama yapmak zorundadır:

1 — İnsan haysiyetine ve kendine olan sorumluna saygı gösteren düzen, ancak demokrasidir. Bundan dolayı, Alman Sosyal Demokrat Partisinin isteği, demokrasiyi genellikle devlet ve hayat düzeni yapmaktır.

2 — Almanya Sosyal Demokrat Partisi, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin Anayasasına, Anayasanın 146 ncı maddesiyle bağlıdır. Bu madde diyor ki: «Alman ulusunun serbest oy kullanarak kararlaştıracağı bir anayasa yürürlüğe girince, bu geçici anayasa yürürlükten düşer.»

Almanya Sosyalist Birlik Partisinin «SED» açık mektubu, Sovyetler Birliği'nin denetimindeki Almanya bölümünde, ileride de tekeli bir rol oynamak aziminde olduğunu açığa vuruyor. Sovyetler Birliği, her zaman olduğu gibi bugün de, Federal Cumhuriyet anayasasının yürürlükte olduğu Batı Almanya'daki hür demokratik düzen esaslarını, kendi tasarılarına göre ortadan kaldırmak çabasıdadır. Bundan dolayı SPD Başkanlığı, Sosyalist Birlik Partisi'nin «İki partinin temsilcileri ortak toplantılara katılınsınlar» yolundaki çağırısına gelemez. Demokrasinin ana sorunları üzerine, SPD ve SED temsilcileri arasında görüşme olamaz. Çünkü Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin politikası, hür demokratik düzenin yerine tek parti tekelciliğinin geçirilmesi yönündedir.

Durum böyleyken, Almanya Sosyal Demokrat Partisi Başkanlığı, bütün Alman ulusu karşısında, Alman politikasının ana sorunları üstünde tartışmalara ve düşün alışverişine değgin açık mektuba, yine de açık bir cevap verilmesine kararlıdır.

Alman Sosyal Demokrat Partisi Başkanlığı, bu açık mektubun açık tartışmalara yol açmasını hiç de iyi karşılamadı. Çünkü, bu açık mektubu, ateş emri veren kişi imzalamıştır. Umutsuzluk içinde, Almanya'nın ikiye bölünmesi sonucunda ortaya çıkan çıkmazdan kurtuluş arayan bazı kimseler, ateş emri yüzünden canlarını verdiler.

Bunun için biz, şu soruyu sormak istiyoruz: Mayıs, duvarlar ve tel örgü araçlarıyla ayrılmış olan bölümde- yurdun öbür bölümüne kaçmak isteyen insanlar üzerine ateş edildikçe, Almanya'da açık ve korkusuz tartışmalara olanak var mıdır?

Onlar, salt Almanya'dan Almanya'ya gitmek, akrabalarının, dostlarının ya da yurttaşlarının yanına gitmek istiyorlar.

İkiye bölünmüş Almanya'da devlet biçimi, insan hakları ve politik istekler konusundaki esaslı anlaşmazlıklara ve karışıklıklara rağmen, Almanya'nın iki ligini yenmek için henüz yol bulunamamış olmasına, insanların hayatlarıyla, kanlarıyla ve kişisel özgürlükleriyle ödemele- ri gerekmemelidir. Bizce bu, yapılabilir. Sosyalist Birlik Partisi, dayandığı Sovyet iktidarıyla birlikte, tarihte gelişmiş olan Alman devletinin bir parçasını ayrılmış bir durumda bırakmak istiyorsa, yani bu ayrı durumu sürdürmek azmindeyse ve bu ayrılmış parçayı gelecekteki Avrupa barış müzakerelerinde —ki ergeç olacaktır— bir rehin olarak tutmak niyetindeyse, bu ayrılmış durum böylece kalsın, ama ayrılmış Almanya'nın iki bölümü arasındaki geçici sınırlarda ateş kes emri verilsin, yani insanların üzerine ateş edilmesin. Biz, bunun yapılabileceği kanısındayız.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi, mektubunda şöyle diyor:

«Keşki, Batı Almanya'dan büyük sayıda Sosyal Demokrat Partili yürekli insanlar da Doğu Almanya'ya gelip burasını gözleriyle gördükten sonra, gözlemlerine dayanarak durumu değerlendirseler. Alman Demokratik Cumhuriyetine gelseler, emeğimizi nasıl değerlendirdiğimizi ve politikamızın ürünlerini inceleseler.»

Buna karşı düşüncemiz şudur: Biz, kendi partimiz üyeleri için ayrıcalık istemiyoruz. Ve bizi yeğliyen bir işlem de istemiyoruz.

Açık mektubunuzda şu soru yöneltiliyor: «Niçin Batılı ve Doğulu işçiler birbirleriyle görüşemiyorlar?»

1964 yılı sonundan sonra, yaşlılar ve emekliler hiç olmazsa yılda bir kez Doğudan Batıya gezmeye gelebilmelidirler. Bizce, adım adım başlayacak böyle gezi olanakları Almanya içinde genişletilebilir. Bütün Almanlar için özgürlüğün yeniden elde edilmesi şaşmaz hedefimizdir.

İkinci sorumuz da şudur: Federal Almanya'da gezide bulunup kendi gözlemlerine dayanarak gerçek durum üstünde yargıda bulunabilmek için, Almanya Sosyalist Birliği'nin yalnız seçkin yönetmenleri değil, SED nin her üyesi, Doğu Almanya'nın bütün yurttaşları —yalnız emekliler değil tam tersine gençler de Batı Almanya'ya gelebilmeli ve Sosyalist Birlik Partisi, herkeste bunun için müsaade etmelidir.

Alman Sosyalist Birlik Partisi, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin, kendi merkez komitesinin tasarılarına uygun olarak politika gütmesini istiyor. Bizce, Avrupa'nın barışına bağlı olan Alman sorununun çözülmesi ancak ve ancak herhangi bir partinin başka bir partiye görüşlerini zorla benimsetmekten vazgeçmesiyle olabilir. Almanya sorununun çözülmesi, Almanya'nın her yanında bütün partilerin açık ve engelsiz olarak kendi görüşlerini savunabildikleri ve halkın serbest kararlarıyla istediklerine verebilecekleri zaman olacaktır.

Üçüncü sorumuz da şudur: Almanya Sosyalist Birlik Partisi, kendi sorunu altında

bulunan bölümdeki Almanların yaşayışlarını kolaylaştıracak ve daha rahat yaşamalarını sağlayacak tedbirler almaya hazır mıdır?

Açık mektupta, Almanya'nın başkenti olan Berlin konusunda sessiz davranılıyor. Niçin?

Almanya'nın iki bölümü birleştirilinceye dek Batı Berlin'in hukuki ve politik durumu sürecektir, yürürlükte kalmaktadır. Bu durumun değiştirilmesine yönelecek her atılım uluslararası bir bunalım yaratacaktır. Almanya Sosyal Demokrat Partisi bunu felâket dolu bir yol sayar. Almanya Sosyalist Birlik Partisi, bu konuda gerçeklere uygun davranmak isterse, o zaman hiçkimse bu çabalara engel olmaz ve kolaylıklar sağlanır. Kolaylıklar sözkonusu olunca, Batı ve Doğu Berlin arasındaki ulaştırma da düşünülecektir.

Dördüncü sorumuz şudur: Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Berlin'e karşı izlediği düşmanca ve zorluk çıkarıcı davranışlarından vazgeçecek midir?

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin görüş ve anlayışına karşı olarak, Almanya Sosyal Demokrat Partisinin görüşü şudur: O zamanki müttefiklerin Potsdam anlaşmasının hükümlerine göre, Almanya'nın sınırlarının belirlenmesi, barış anlaşmasının yapılmasınadək beri bırakılmıdır. Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin görüşüne göre, bu tarihedek, devletler hukuku bakımından, Almanya'nın bütünlüğü 1937 yılı sınırları içinde sürmektedir. Birleşmiş bir Almanya için yapılacak bir barış anlaşmasının ana sorunları ve bu birleşmiş Almanya ile komşularının gelecekteki ilişkileri üzerinde tartışmaların olması bütün Almanlar için en hayırlı iş olacaktır. Bu tartışmalar açık ve ortada yapılmalıdır. Bizce, devlet biçimi ve meşruluk konusunda aykırı görüşleri öne sürerek bu tartışmalara engel olmak ve şimdiki durumu sürdürmek yerine bütün Alman partilerine Almanyanın her yanında görüşlerini özgürce açıklamak olanağı veren bir yol bulmak gereklidir.

Beşinci sorumuz şudur: Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Almanya'nın iki bölümünde de yapılacak açık oturumlarda tartışmalara razı mıdır?

Almanya Sosyal Demokrat Partisi, uluslararası bir genel denetim altındaki silâhsızlanmadan yanadır. Böyle bir silâhsızlanmaya yönelen her atılımı desteklemektiriz. Bundan dolayı, silâhlanmanın kısıtlanması için anlaşmalar sağlanması yolunda caba gösterilmektedir. SPD, bütün yeryüzünde atom silâhları de nemelerine son verilmesi için yapılan anlaşmaların pekiştirilmesi için Alman Meclisinde oy vermiş bulunuyor. Bununla birlikte, bu anlaşmayla, atom silâhlarıyla silâhlanmayı çok küçük ölçüde sınırlandırmaktan ötürü üzüntü duyulmaktadır. SPD, bu yoldaki atımları gelecekte de destekleyecektir.

Uluslararası gerginliklerin ve anlaşmazlıkların en önem li nedenlerinden olan Almanya'nın ikiye bölünme durumunun ortadan kaldırılmasına çalışılmaktadır. SPD, silâhsızlanma atımlarını desteklemek için, her seferinde bu

Almanya Sosyal Demokrat Parti Başkanı Willy Brandt (oturan) ve Başkan Yardımcısı Herbert Wehner.

sorunun çözülmesi ile de Almanya sorununun çözülmesine bağlıdır diye koşul sürmüyor.

Altıncı sorumuz şudur: SED savaş tehlikesiyle oynamaktan vazgeçecek midir? SED, 1946 yılında, Sosyal Demokratların zorla Sosyalist Birlik Partisine sokulmaları için aldığı tedbirleri hatırlatmasa daha iyi ederdi. Eski Sovyet işgal bölgesinde o zaman yapılmış olan bu baskı, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin en acı deneyimlerinden biridir. Alman Sosyalist Birlik Partisi, kendisine ve sözlerine karşı gösterdiği müz kuşku ve güvensizliğin birçok acı deneyimlerden ileri geldiğini bilmelidir.

Bugün sözkonusu sorun şudur: Almanyanın ikiye bölünmesinin etkilerini azaltacak atılımlar ve bu ikiliğin yavaş yavaş kalkmasının başlangıcı olacak konular üzerinde açık oturumlarda tartışmak olanağı ulusumuza verilmiş midir?

Geçen yirmi yıl içindeki gelişmeler gözönünde bulundurulacak olursa, Almanya sorununun çözülmesi salt Almanya'daki etmenlere bağlı olduğunu gösteren bir tartışmaya girişmekte, Almanya Sosyal Demokrat Partisi oir yarar görmüyor. Almanya'nın elinde olmayan ve doğrudan doğruya Almanya'nın etkilemediği birçok dış etmenlere bağlıdır. Bununla birlikte büyük hedeflere gidilemiyor diye küçük adımlar atmamak doğru değildir. Bugünkü olanaklar içinde atılacak adımlar şunlardır: İnsanların yaşayışlarını kolaylaştırmak ve birliğin bilincini uyandırmak.

Almanya Sosyal Demokrat Partisi, görüş ayrılıklarını ve karşıt anlayışları örtmek ve görmezden gelmekten yana değildir. SPD ile SED arasında kurulecek bir işbirliği için hic bir koşul yoktur. Halk Cephesi oyunlarına, Sosyal Demokratlar yanasmıyacaklardır. İki partinin kendi etki bölgelerinde, bağdaştırılmayan görüş ayrılıklarına rağmen ne yapabilecekleri, pratik sorunların çözülmesi için gerekli koşulların sağlanmasını başarıp başaramıyacakları ancak gelecekteki ge-

leşimlerle anlaşılacaktır. İkiye bölünmüş olan Almanya'da insanların yararına çalışmak ne demektir? Berlin'de serbest ulaşımı sağlamak, bölge sınırlarında bir yandan öbür yana komşuluk kurmak, gazete, dergi ve kitap değiş tokuşu, ekonomi ve kültür alanlarında gereksiz engellerden sıyrılarak alışveriş, teknik çalışmalar üzerinde kazanılan deneyim ve bilgilerin alınıp verilmesi demektir.

Yedinci sorumuz şudur: SED, ikiye bölünmüş olan Almanya'da pratik konularda kolaylıklar sağlamak için caba gösterecek midir? SED bir öneride bulundu bize: «1966 yılında Doğulu ve Batılı Almanların özgürce tartışmaları için bir danışma kurulu toplansın.»

Buna karşı SPD ilk adım olarak bütün partilerin açık oturumlarda görüşlerini savunabilecekleri açık tartışmaları öneriyor. Bütün Batı Almanya Meclisi temsilcileriyle Doğu Almanya Halk Meclisi temsilcilerine olanak verilsin ki, Almanya sorunu üstüne özgürce görüşlerini açıklayıp savunabilsin ve tartışsınlar.

Bu, Federal Almanya'da salt SPD yi ilgilendiren bir sorun değildir. Federal Almanya'da bütün partileri ilgilendiren bir sorundur bu. Partiler bütün ulusun temsilcileri olduğu için, bu sorun onları ilgilendirmektedir.

Bütün Almanya genişliğinde böyle bir tartışma için gerekli koşulun olup olmadığı, bu bizim yazılı cevabımızın Doğu Almanya'da yayınlanmasından ve Sosyalist Birlik Partisi'ndeki yankılanmalarından sonra anlaşılacaktır. SED, Federal Almanya'daki gerçek durumu bozuk gösterdiği halde, açık mektupları ile birlikte bizim cevabımıza da tam metinleriyle okurlarımıza sunulacaktır.

Bizce, bu önerimiz bir tartışmanın açılmasına yarayacak bir çabadır. Bu türlü tartışmalarda serbestçe düşüncelerini açıklayacak olanlara bu yüzden hiç bir zarar gelmeyeceğine değgin güvenlik verilmesi gerekmektedir.

Gelecek Sayıda:

CEVABA
CEVAP

YÖN'de Amerikan Solu ile ilgili bir inceleme yayınlanan Prof James Butler, YÖN için hazırladığı bu ikinci yazısında, kendi açısından, Vietnam Savaşının nedenlerini belirtiyor:

VIETNAM:

Amerika'nın tam güvenlik isteği

Prof. James Butler

Amerika'nın dünya görüşünü etkileyen ana faktör, ulusal varlığı süresince, sadece son yirmi yıldır bir dış tehlikeyle karşılaşmış olmasıdır. Başka bir deyimle, İkinci Dünya Savaşının sonuna kadar, başka hiçbir ülkeye nasip olmamış bir şekilde tam güvenlik içinde yaşamıştır. Bilindiği gibi Amerika'nın gelişme devresi, Batı tarihinde büyük savaşların yer almadığı yegâne devir olan Ondokuzuncu yüzyıla rastlar. Bu yıllar boyunca Amerika'yı her türlü saldırıdan uzak tutacak bir takım nedenler vardı: İngiltere'nin Batı yarımküresini Avrupa kolonyalizmine kapayan deniz egemenliği; Amerika'yı Avrupa kıtasındaki üstünlüğünü kullanarak tehdit etmeyi engelleyen, Avrupa ülkeleri arasındaki kuvvet dengesi; Birleşik Devletlere Pasifikte tam bir güvenlik sağlayan, Asya'daki büyük güç yoksunluğu. Bunların sonucu olarak, gelişmekte olan ülke, hiçbir zaman saldırıyla karşılaşacağını düşünmeksizin, tam bir güvenlik içinde olmaya alıştı. Gerçekten de Amerika, bu her iki yanı göz alabilirdiğine uzanan sularla kaplı ülkenin uyuyan devi, kendisinin yenilmez olduğunu düşünmeye başladı. Aslında onu yenilmez kılan güçler kendi elinde değildi, ama Amerika buna aldırılmıyordu bile. Amerika'ya göre bu durum Tanrının bir lütfü, ahlâk kurallarının veyü-zündeki bekçiliğini yapmak için

Tanrının Amerika'yı seçmiş olduğunun bir başka belirtisiydi.

Birinci Dünya Savaşı bile bu tam güvenlik duygusunu bozmadı. Müttefiklere karşı bir Alman zaferi ihtimali ve bunun yol açacağı kuvvetler dengesi ile İngiltere'nin denizler egemenliği, Birleşik Devletlerde herhangi bir ciddi endişeye sebep olmadı. Tabii bu arada küçük ve sesi duyulmayan bir grup, durumun ciddiyetini takdir ediyordu. Bunlardan biri olan, eski Başkan, büyük realist Theodore Roosevelt (1901-1908), ulusal çıkarların müttefiklerin zaferine bağlı olduğu konusunda ulusunu uyarıyordu. Ama sözleri sağır kulaklarda yankı yapmıyordu. Savaş alanlarından pek uzakta olan vasat Amerikan vatandaşı, ulusal güveni tehlikenin varlığına inanmıyordu. Sonunda, 1917 yılında Amerika Almanya'ya karşı savaşa girdi, ama sadece bir İngiliz - Fransız yenilgisinden endişelendiği için. Amerika, Alman zaferinin, kendi güvenliğinin sonu demek olacağı için değil, sadece Başkan Wilson'un «Demokrasi için güven verici bir dünya yaratma» çağrısına koşan Amerika'nın idealizmi uğruna savaşa girdi. Kısacası realizm değil, idealizm, daha iyi bir dünya yaratma düşüncesini 1917'de savaşa sürükledi. Ve Versay muahedesi bu dünyayı yaratmadığı zaman düş kırıklığına uğrayan ulus, bu kez bütün bü-tüne kendi içine kapandı.

uğrayan ulus, bu kez bütün bü-tüne kendi içine kapandı.

Bu içe kapanma, 1939'da Hitler Avrupayı yeniden savaşa sürüklediği zaman da devam etti. Amerikan halkı bu savaşa katılmayı kesinlikle reddetti. Bu savaş onları ilgilendirmiyordu. Hitler'in büyük bir hızla peşpeşe gelişen zaferleri Amerika için herhangi bir tehlike teşkil etmiyordu; Amerika yenilmezdi, hattâ Avrupa'nın bütünüyle düşmesi dahi Amerikalıları bu neme-lâzımlıktan kurtarmadı. Ama 1917'de olduğu gibi, birkaç devlet adamı, Amerika'nın savaşa ilgili çıkarlarını farket-ti ve bu grubun lideri, o devrin Başkanı Franklin D. Roosevelt elindeki güçleri, izolasyonistlere karşı harekete geçirdi. Belirsiz bir takım manevralarla ülkesini savaşın eşğine getirdi ve yine belirsiz bazı tutumlarla Japonya'nın 1941 Aralık ayında Pearl Harbor'daki Amerikan donanmasına saldırmasını sağladı. Amerikan halkını, izolasyonun yaratacağı tehlikelere karşı uyardı da bu oldu. İkinci Dünya Savaşının sonunda Amerikan ulusu, Birleşik Devletlerin dünyaya katılması gerektiğine inanıyordu.

Amerika'nın dünya liderliğine yükselişinin bu kısa hikâyesinin önemi nedir? Bunları, tarihsel nedenleri yüzünden Amerika'nın komünist olmayan dünyanın liderliğine ehil olmadığını belirtmek için anlattık. Uzun süreli içine kapanıklığın kendini dünyadan uzaklaştırmış olması sonunda Amerika, dış olaylara realist bir görüşle eğilebilecek durumda değildir. Örneğin Türkiye gibi, sürekli olarak komşularının saldırı tehlikesi içinde yaşayan ulusların tersine. Birleşik Devletler sınırlı ve realist koşullar içinde düşünmeyi ve hareket etmeyi öğrenmemiştir. Amerikanın güvenliği tam ve kesin olmuş, aynı şekilde, ister «kayıtsız şartsız teslim» ister «kütle halinde karşı koyma» ister boyunduruk altındaki ulusların tümüyle bağımsızlığa kavuşturulması biçimindeki dış politika amaçları da kesin olmuştur. Ama böylesine bir tutumun, her birinin kendince endişeleri ve çıkarları olan bağımsız ve rakip ülkelerin gerçek dünyasına bağdaştırılması çok güçtür. Dünyanın bugünkü durumunda çok realist bir tutum, ancak tümlük ile değil, fakat varılmak istenen amaçların, göze alınacak risklerin ve eldeki gücün derecelendirilmesi ile sağlanabilir. Bu tutumun be-

lirlenmesinde, uluslararası olayların başka uluslardan gelmesi muhtemel tepkileri göz önünde tutarak ele alınması, ulusal amaçların bu amaçlara ulaşmayı sağlayacak güçlerle dengede tutulması, ve göze alınacak risklerin ulusal çıkarlar yönünden tehlikeye değmesi gerekir. Kısaca, gücü ya da coğrafi durumu ne olursa olsun hiçbir ülkenin, kendi isteklerini dünyaya empoze edemeyeceğini ve tümlük niteliği taşıyan amaçlar ya da isteklerin diğer ülkelerin meşru hak ve çıkarları hiçe sayılarak öne sürülemeyeceğini anlamak

gerekmektedir.

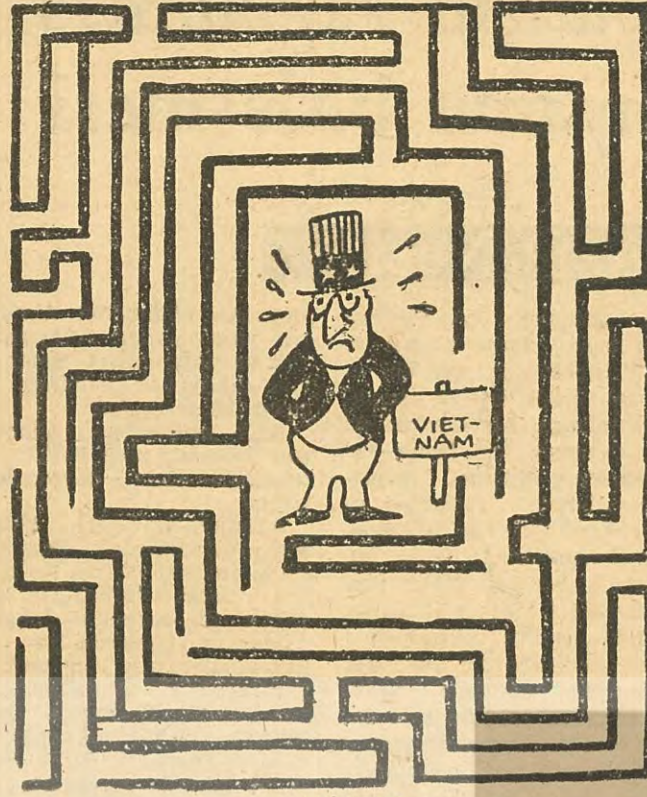
Ama maalesef, kendi tarihsel geçmişinin kurbanı olan Birleşik Amerika'nın bu anlayışa varması çok güçtür. 1945'ten bu yana dünya liderliğinde Amerika'nın düştüğü en büyük hatayı, artık bir parçası olmaktan vazgeçemeyeceği dünyada hâlâ geçmişteki tam güvenliğini sağlama çabaları teşkil etmektedir.

Vietnam, Amerika'nın gerçekçilikten yoksun olduğunu gösterme konusundaki örneklerden biri ve belki de en önemlisidir. Vietnam politikası, Johnson idaresinin çeşitli kereler belirttiği gibi, Kızıl Çin'i de kapsamak-

tadır. Vietnam Amerika'nın, «bir başka Münih» olayının kötü sonuna kendini hazırlaması için deney alanı olmuştur. Komünistlere Vietnam da herhangi bir hak tanındığı takdirde, iştahları büsbütün artacak ve er veya geç Tayland'dan Avustralya'ya kadar bütün Güneydoğu Asya bu tehlikeyle karşılaşacaktır. Bunun sonuçları ise daha de yaygın olacaktır. Güneydoğu Asya egemenliğinin sağlayacağı stratejik ve ekonomik avantajlar sonunda Çin daha da kuvvetli bir ulus durumuna gelecek ve böylelikle Birleşik Devletlerin güvenliği ciddi olarak tehlikeye girecektir. Washington'un Vietnam'daki tutumu belirlemesi bu görüş açısına dayanmaktadır. Amerikanın güvenliği, Çin'in, Batı kıyılarından imkân oranında uzak tutulmasını gerektirmektedir. Bu, Amerika'nın, Çin sınırlarına devamlı baskı yoluyla birgün liderlerini güçten düşürmeyi öngören ve «izole etmeden kuşatma» diye tanımlanan tutumdur.

Fakat Amerika'nın tam güvenlik isteğine dayandırılan bu tutumun, umutsuzluk verecek derecede safiyane olduğu ortadadır. Amerika'nın Güneydoğu Asya'da bulunmasının Pekin liderleri arasında bir değişikliğe yol açacağını düşünmek bile saçmadır. Çin'in bu bölge için bir takım emeller beslediği doğru olsa bile, Hanoi'ye gösterdiği destek, Amerika'nın Çin sınırındaki askeri varlığına karşı haklı bir tepkidir; Kore'de McArthur'un 38. paraleli geçip Yalu'ya uzanması sırasında olduğu gibi, Çin bu sefer de çok daha dikkatli ama yine de askeri istilâ havasını taşıyan bir harekete tepki göstermektedir. Çin, o zaman eskisi gibi şimdiki de, bir Amerikan kuşatmasından endişe etmekte ve gerek askeri gerek politik çevrelerde verilen «kaçınılmaz zafer» konusundaki sorumsuz sözler Çin'in bu endişesinden haklı olduğunu ortaya koymaktadır.

Aslında, Amerika'nın çekilmesi halinde Çin'in bu bölgeye egemen olabileceği doğrudur. Ama bu kesinlikle belirlenmiş değildir. Öyle bile olsa dünyanın bu bölgesindeki Amerikan çıkarları önemsiz olduğundan hiç bir zaman büyük bir tehlike arz etmemektedir. Çin ile Güneydoğu Asya arasındaki geleneksel düşmanlık, bu olanağı azaltmaktadır. Çin'in egemenlik sağladığı düşünülse bile, bu durumda, Rusya'nın karşılaştığı gibi birçok Titoculuk örneklerinin ortaya çıkacağı muhakkaktır. Bu faktörleri göz önünde tutunca, Amerika'nın Çin'i kuşatma yoluyla politikasını değiştirmeye çabalamasının pek yerinde bir tutum olmadığı anlaşılır. Yapılması gereken, Çin'in var olduğunu ve Amerika ile Rusya gibi, sınırlarında «dost komşular» istediğini kabul etmektir. Bu 700 milyon kişi ile daha iyi ilişkiler kurmanın tek yolu. «Monroe Doktrini» ni bütün dünyaya yaymak yerine sa-

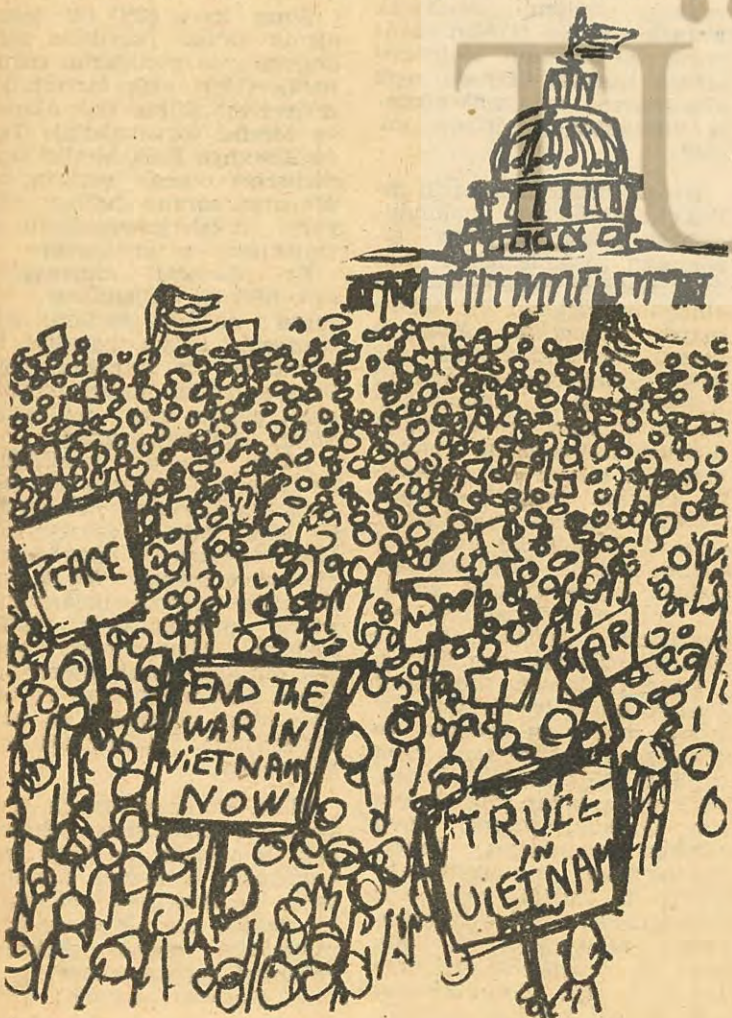
LABİRENT

gerekmektedir.

Ama maalesef, kendi tarihsel geçmişinin kurbanı olan Birleşik Amerika'nın bu anlayışa varması çok güçtür. 1945'ten bu yana dünya liderliğinde Amerika'nın düştüğü en büyük hatayı, artık bir parçası olmaktan vazgeçemeyeceği dünyada hâlâ geçmişteki tam güvenliğini sağlama çabaları teşkil etmektedir.

Vietnam, Amerika'nın gerçekçilikten yoksun olduğunu gösterme konusundaki örneklerden biri ve belki de en önemlisidir. Vietnam politikası, Johnson idaresinin çeşitli kereler belirttiği gibi, Kızıl Çin'i de kapsamak-

Amerikada Vietnam Savaşı aleyhtarı gösteri

Dünyaya açılan pencere

CEP DERGİSİ

Yaşar Nabl'nin yönetiminde Varlık Yayınevinde çıkarılmaya başlanan «Cep Dergisi» nin ilk sayısı Kasım ayının en önemli kültür olayı olmuş ve on gün içinde mevcudu kalmamıştır. Bu derginin Aralık tarihli 2. sayısı daha da zengin bir şekilde dünya sanat ve Kültür hayatını Türk okurlarına sunmaktadır. 160 sayfalık kalın cildin fiyatı yalnız 3 liradır.

(Yön: 163)

Bir noktada en ufak tereddüde yer yoktur: TİP, Anayasaya sıkı sıkıya bağlı kalarak, Anayasa düzeni içinde faaliyet göstermek zorundadır. TİP yöneticileri, bu gerçeği iyi değerlendirmişler ve bunda -hatta lüzumundan fazla- başarılı olmuşlardır.

Dikkatle izlediğimiz TİP Büyük Kongresinde, aksi iddiada bulunan tek bir delegeye rastlamadık. Ne var ki Merkez yöneticilerinin Kongrede estirdikleri hava, bırakınız sosyalist ahlâkı, burjuva ahlâkı açısından dahi, utandırıcıydı. Parti içindeki muhaliflere ve parti dışındaki sosyalistlere karşı, günler boyu korkunç bir yalan ve iftira kampanyası sürdürül müştür. Merkez takımının sözcüsü durumundaki Behice Boran, bu yürütme kampanyasını, kürsüye bile getirdi: «Dış çevreler, bizi eritmek için, baskı metodlarının yanı sıra, partiyi içinden yıkmak istiyorlar. Bunu ya partiye ajanlar sokarak, ya da iyi niyetli insanları kötü istikamete kışkırtarak yapıyorlar. Bu durumda birlik olmaz, bunları temizlemek gerekir». Merkez sözcüsü, «Her önüne gelen tenkit yapamaz» diyecek, muhalefetin gruplaşmasını tüzüğe aykırı sayacak ve Teklif Komisyonunun getirdiği «kritik ve okritiklik teşkilâtta teşviki» temennisine aleyhte oy kullanacak kadar bu konuda ileri gitmiştir. Peki, iyi niyetin ve kötü niyetin ölçüsü nedir? Ölçüyü, Merkez sözcüsü tâyin etmektedir. Boran, iyi niyetini teslim ettiği Tüzük Komisyonunu dahi, «cehenne min kaldırımları da iyi niyetle döşelidir» diyerek, kötü niyetlilerin bilmeden âleti olmakla suçlamıştır! Bu tahammülsüzlük, bu müsamahasızlık, bu telâş neden? Doğrusu anlayamadık. Halbuki Kongrede, doğru dürüst bir muhalefet bile mevcut değildi. Üzünütlülerini dile getirmek isteyen bir takım kişiler ve çok dağınık gruplar vardı. «Eski sosyalistlerin partiyi ele geçirme» söylentileri ciddiyyetten uzaktı. Yalnız bir delege eski sosyalistlerden söz etti, o da bütün sosyalistlere karşı vefalı ve saygılı olunmasını belirtmek için. İhtilâlcilik dedikoduları da başka bir kuruntu idi. Ateşli bir ihtilâlcilik olduğu kulaklara fısıldanan delege dahi, «Tutturduunuz bir tepeden inme, alttan gelme lâfları. Programımız açık: Oyla gelip oyla gideceğiz» diyordu. Firtınalara yol açan Malatya delegesinin antiemperyalist mücadele konusunda teorik plândaki sözleri ise, alkışlarla dinlenen Merkezci bir doçentin görüşlerinden pek az farklıydı. Yıkıcı değil, birleştiriciydi. Kısaca, her Merkezci eleştirene hafif gözüyle bakmak için, ciddi bir sebep yoktu.

En yaygın eleştiri, Merkezin teşkilâta gösterdiği ilgisizlikti. Teşkilât, Merkezle temasın kesikliğinden ve sosyalist eğitimin ihmal edilmişinden şikâyetçiydi. Bu şikâyetleri Es kişehir İl Başkanı Turgut Kazan, ilgi ile dinlenen iki konuşmasında büyük bir içtenlikle dile getirdi: «Bize hesap verilecekti, ders verildi. Tüzükte serbest tartışma yapılacak deniyordu, önlendi. Parti içinde bir huzursuzluk vardır, ama bu bizden değil, masa başında oturanlardan geliyor. Emekçileri eğitmek, partinin asli görevidir. Bu konuda ne yapılmıştır? Merkez, anlaşılmaz bir ilgisizlik göstermektedir. Teşkilât tek fikri gıdası olarak YÖN'le başbaşa bırakılmıştır. Behice Boran, (dergi çıkarmak çok zordur, denenmiştir, başarıya ulaşamamıştır) demektedir.

Gençlik meselesi vardır, denildi, susularak geçiştirildi. Unutmayalım ki Go Home yürüyüşlerini gençlik yapıyor.

Arkadaşlara karşı şunun bunun adamı diye yakıştırmalara gidiliyor. Eleştirilerde art niyet aranıyor. Böyle şey olmaz. Biz iç ve dış düşmana karşı dövüşmeve geldik».

Turgut Kazan'ın sözleri o kadar etkiliydi ki, Behice Boran'ın yoklu-

BÜYÜK KONGRESİNDEN SONRA T.İ.P.

ğunda hatibi cevaplandırmak için kürsüye gelen Merkez sözcüsü Kemal Nebioğlu, sözlerini yarıda bırakıp kürsüden indi. Yalnız bütün bunlar, her kongrede görülen mâsum eleştirilerdir. Amaçları, Merkezi daha fazla çalışmaya yöneltmekten ibarettir. Böyle bir durumda yöneticilerin müsamahasız ve tahammülsüz tutumunu, telâşlarını ve kuliste dönürülen utanç verici oyunları anlamaya imkân yoktur. Temenni edilir ki, Merkez yöneticileri, Büyük Kongreden sonra ima ettikleri şiddet tedbirlerine başvurmak yerine, vehimlerden kurtularak, müsamaha ve anlayış içinde, toplayıcı olmayı öğreneceklerdir. Demokratik Merkeziyetçilik, yöneticilerin keyfine göre yürütülen bir merkez diktatoryası demek değildir. Anayasaya sıkı sıkıya bağlı olan TİP, açık tartışmadan ve en sert eleştirilerden korkmamalıdır. Aksine, parti içinde bu geleneği kurmaya çalışmalıdır.

SOSYALİZM TARTIŞMALARI

Kongrede sosyalist eylemin teorik tartışmaları pek az yer aldı. Delege çoğunluğu, bu tip konulara karşı ilgisizlik göstermekteydi. Merkez sözcüsünün teorik bakımdan çok hatalı, geliş güzel sözleri bile en ufak itiraza uğramadı. Meselâ Merkez sözcüsü, «Türkiyede burjuvazi zayıftır, istemediği halde bize iktidarı vermek zorunda kalacaktır» görüşünü, kendisine karşı ikinci kurtuluş savaşı yaptığımız ileri sürülen emperyalizmi yok sayarak, savunabilmekteydi. Vietnam'da burjuvazi çok daha zayıftır. Güney Amerikada seçimleri ilerici güçlerin kazandığı ülkeler vardır. Ama emperyalizm, halka rağmen egemendir. Emperyalizmi hesabı katmaksızın strateji çizilemeyeceği açıktır. Ama Merkez sözcüsü, tezine uygun düşmeyince emperyalizmi unutulmaktadır.

Bunun gibi Hitler örneği de çok talihsiz bir örnekti. Merkez sözcüsü, yönetici kadronun büyük yetkilere sahip bulunması gerektiği tezini savunurken, Almanya'da güçlü bir sol hareket olduğu halde, Hitler yöneticileri hapsediği için, solun nazilere karşı, harbin sonuna kadar en ufak mukavemet gösteremediğini ileri sürdü! Gerçek tam tersidir. Hitler'in iktidara gelişinin temelinde, bir kısım sol yöneticilerin, sosyalizme ihaneti yatmaktadır. İktidar, Birinci Dünya Savaşından sonra, devrimci bir hava içinde sosyalistlere verilmişti. Sosyalistler, iktidara sahip çıkacakları yerde, iktidara sahip çıkalmı diyen solcuların katliamına giriştiler. Sol kendi kendini yedi ve böylece Hitler'in yolu, yönetici kadronun yokluğu yüzünden değil, yönetici kadronun basiretsizliği ve ihaneti sayesinde açıldı. Bu ihanet, apaçık ortadayken, Merkez sözcüsünün, yönetici kadronun önemini belirtmek için Hitler Almanyasını örnek göstermesi, doğrusu endişe verici bir talihsizliktir... Hem sonra, Türkiye'de sosyalizmin geleceği bir kaç yöneticinin varlığına bağlanırsa, sos-

yalizmi pek küçümsemiş olmaz mıyız?

Sözcünün, «Biz hem doktrin, hem kütle partisiyiz» görüşü de, partide bir iki yıldır görülen bir eğilimi ifade etmekle beraber, hayli tartışılması gereken bir görüştür.

İkinci kurtuluş savaşı iddiası ile savaşı eyleme geçirmekte uygulanacak metod arasında da büyük bir ölçsüzlük görülmekteydi. Amerikalılara karşı pasif direnme nasıl yürütülecekti? Genel Başkan, Türk milletinin misafire saygılı olduğunu belirterek, bunun nefret dolu bakışlarla, ya da Amerikalıya arkamızı dönerek yürütüleceğini açıklamıştır. Teklifler Komisyonu, pasif direnmeye daha ciddi bir anlam vermeye çalışmış, sessiz yürüyüş ve mitingler düzenlenmesini istemiştir. Ama Merkez'in çabası ile, bu teklif reddedilmiştir. Bir yandan kurtuluş savaşı, öte yandan bakışlarla yürütülen bir savaş... Savaşın öncülleri böylece halkın gerisine düştüklerinin farkında değiller midir? Antiemperyalist mücadelede halk daha ileridedir.

Daha bunlar gibi, en ufak itirazla karşılanmayan, bir sürü şaşkıncı görüş, yöneticiler tarafından ileri sürülebilmştir. Bir sosyalist parti büyük kongresinde, bu ölçüde geliş güzel konuşulmaması arzu edilirdi.. Sosyalist eğitimin ihmal edilmişinin, oy kazanmakta ve teşkilâtı geliştirmekte klâsik metodlara kayışın ve sosyalist teoriyi küçümseme eğilimi göstermenin, bu gidişte bir payı olsa gerektir.

İŞÇİ — AYDIN AYIRIMI

Klâsik partililiğe doğru kayış belirtileri, haksız uygulamalara da yol açan, işçi kontenjanına karşı tepki yaratmıştır. Parti, pek az işçi olan Doğu bölgelerinde ümit verici bir gelişme gösterirken, işçilerin yoğun olduğu illerde hayal kırıklığına uğramıştır. O halde işçi oyu getirmeyen, fakat işçi kontenjanından işçi adına yararlanan sendikacılara imtiyaz tanımak neye? Bu görüş, «Bize işçiden hayır yok, köylüden ve esnafın hayır var» sözleriyle, Kongrede konuşan hatiplerin çoğu tarafından dile getirilmiştir. Partinin kuruluş yıllarında, «ancak işçi sınıfı devrimci» tezini hassasiyetle savunan TİP yöneticileri de, ilk düşüncelerinden ayrılarak bu görüşü benimsemişlerdir. Nitekim Merkezin getirdiği tüzük değişikliği teklifinde, kontenjandan yalnız işçilerin değil, bütün bedeniyle çalışan ücretlilerin, küçük toprak sahiplerinin, küçük esnaf ve zanaatkarların da yararlanması istenmiştir. Tabii ki teklif, partide, kontenjan sayesinde önemli mevkilerde tutan sendikacıların büyük tepkisiyle karşılanmıştır. Fakat Tüzük Komisyonunca da benimsenen Merkezin bu teklifinin Büyük Kongre tarafından kabul edileceği beliydi. Ne var ki, Komisyonun Merkez'in yetkilerini kısıtlayan öteki tekliflerinden ve sendikacıların istifaya tehditlerinden telâşa düşen Merkez yöneticileri, bu sefer sendikacılarla birleşerek, kendi getirdikleri de-

şikâğe karşı çıkmışlardır! Böylece sendikacı imtiyazı, eskisi gibi kalmıştır. Ama sendikacılarla bir laşmazlık su yüzüne çıkmıştır. Anlaşmazlık, şiddetlenerek süreceğe benzemektedir.

DOĞU SORUNU

TİP halen işçiden çok, köylüye yönelme eğilimindedir. Teşkilât da, özellikle Doğular, Merkezi bu yönde zorlamaktadır. Doğu, TİP yöneticilerinin çok önem verdikleri bir bölge haline gelmiştir. Kongre, oybirliği ile şu görüşü kabul etmiştir: «Türkiye İşçi Partisi, emekçi halkımızın, sosyalist aydınlarımızın, her ana dâvamızda olduğu gibi, maddi ve manevi olarak sömürülen Doğunun meselelerini de çözmek için, bir leşecekleri yegâne siyasî kuruluş olduğunu belirtir».

İşçi bölgelerinde gelişemeyen bir sosyalist parti, geleneksel etkilerin en fazla hissedildiği, ağaların ve dini liderlerin binlerce oya sahip bulunduğu Doğuda nasıl gelişecektir? Bu durum, partinin karşısına yeni sorunlar çıkarmaktadır. TİP örgütünün Doğudaki önemli kişilerinden Tunceli İl Başkanı Avukat Kemal Burkay, durumu şöyle ortaya koymuştur: «Doğuda geleneksel etkiler halâ kuvvetlidir. Halka sınıf açısından, doğrudan doğruya meselelerini anlatamamız. Mezhep ve ırk farkları göz önünde tutulmalıdır. Hâkim çevreler, bundan yararlanmaktadır.»

Doçent Dr. Suat Aksoy, militan din adamlarının desteği ile, güçlüğün yenilebileceğini ileri sürmüş ve «Anayasaya bağlı devrimci ve halkçı din adamı yetiştirilmesi» görüşünün bir kongre kararı olarak kabulünü istemiştir. Behice Boran, Aksoy'un önerge taslağını «Müslüman topluluklar arasında ayırım yapmayan din adamları» ibaresiyle geliştirmiş ve önerge oybirliği ile benimsenmiştir. Görüldüğü gibi, geleneksel yapının hâkim olduğu, ırk ve mezhep ayırımlarının önemli bir rol oynadığı bölgede oy kazanma arzusu, yöneticileri, yeni ve güç sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Partinin önümüzdeki yıllarda gelişmesinde bu Doğu sorunu önemli bir rol oynayacağına benzemektedir.

Şüphesiz bir siyasî partinin temel görevlerinden biri, oy kazanmaktır. Yalnız devrimci bir teori ile, tavizcilik yöneltmiş bir oy kazanma zorunluluğu nasıl bağdaştırılabilecektir? Bilinçli bir sosyalist kadrodan henüz yoksun olduklarını TİP yöneticileri de kabul etmişlerdir ve sosyalist eğitimin ihmal edildiği anlaşıldığına göre, iki zorunluluğun bağdaştırılması gittikçe daha fazla güçlükler yaratıyacak mıdır? Böyle bir tehlikenin belirtileri görülmeğe başlamıştır. TİP'in iki yıl önceki tutumu ile, bugünkü tutumu arasında hayli önemli farklar vardır. Şimdilik mesele, yöneticilerin akıbetine kendilerini kaptırıp kaptırmaya cıkları noktasında düğümlenmektedir. Sosyalizm, partililiğin emrinde değil, partililik sosyalizmin emrinde olmalıdır.

Yöneticiler, antiemperyalist mücadele konusunu, sosyalist açıdan değil, partililik açısından değerlendirmişlerdir. Ana Muhalefet Partisindeki sola açılışın sol cepheyi güçlendirdiği açıktır. Ama konuya yalnız partililik açısından bakılınca, sola talip yeni bir teşekkülün varlığı, solu güçlendirdiği halde, kötü ve tehlikeli sayılmıştır. Bunun şaşılacak bir yanı yoktur. Kısa vadeli düşünülünce, sosyalizmin çıkarlarını, partililik çıkarları ile bağdaştırmak her zaman kolay değildir. Temenni ederiz ki, yukarıda belirttiğimiz tehlikeler karşısında, parti yöneticileri, sosyalizmin çıkarlarını partililik hesabının üstünde tutmasını bileceklerdir. Aksi halde, bol bol kapitalizmi -sosyalizm lâfları edilmesine rağmen TİP'in klâsik bir parti haline gelme tehlikesi, ciddi olarak ortaya çıkacaktır.